

TERÖRÜN FİNANSMANI VE TÜRKİYE’NİN ULUSAL VE ULUSLARARASI YÜKÜMLÜLÜKLERİ*

*Tarık SÖYLEMİŞ***

ÖZET

Terör örgütleri, düzenledikleri yasadışı eylemlerde çok fazla kişiye zarar verebilmektedirler. Bu eylemler ve üyeleri için büyük maddi kaynağa ihtiyaçları vardır. Terör örgütleri finansman sağlamak amacıyla yasal ve yasadışı her türlü yöntemi kullanmaktadırlar. Terör örgütleri paralarını kurye veya banka aracılığıyla transfer etmektedirler. Türkiye, terörün finansmanını önlemek amacıyla Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin kararlarını ve Birleşmiş Milletler Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme’yi onaylamıştır. Türkiye, Terörle Mücadele Kanunu ve Türk Ceza Kanunu’nda değişiklikler yaparak terörün finansmanını suç olarak kabul etmiştir. Ayrıca, terörün finansmanını önlemek için Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunu yürürlüğe koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Terörizmin finansmanı, terör örgütleri, Birleşmiş Milletler Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme, Terörle Mücadele Kanunu, Ceza Kanunu, Türkiye.

ABSTRACT

Terrorist organizations damaged lots of people by planned illegal acts. They need enormous financial sources for their terrorist acts and members. Terror organizations use legal and illegal all kinds of methods to finance themselves. They transfer their money through couriers and banks. Turkey ratified the United Nations Security Council resolutions and The United Nations International Convention For The Suppression of the Financing of Terrorism. Turkey has accepted the financing of terrorism as a crime by making some amendments in the Anti-Terrorism Law and Criminal Code. Besides, Turkey has gone into the effect of Code For The Suppression of The Laundering of Crime Incomes to suppress the financing of terrorism.

Key Words: Financing terrorism, terrorist organizations, The United

* Makalenin hazırlanmasına çok değerli görüş ve eleştirileriyle ışık tutan Hocam Sayın Doç. Dr. Faruk TURHAN’a saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Öğretim Görevlisi.

Nations International Convention For The Suppression of the Financing of Terrorism, Anti-Terrorism Law, Criminal Code, Turkey.

GİRİŞ

Terör örgütleri faaliyetlerini yürütürken ellerindeki en büyük malzeme şüphesiz insandır. Ancak, terör örgütleri açısından insan faktörü kadar önemli ve vazgeçilmez bir diğer etken de paradır. Çünkü, terör örgütleri mevcut mekanizmalarını faaliyette tutabilmek, örgüt üyelerinin masraflarını karşılayabilmek, düzenleyecekleri eylemlere - özellikle intihar saldırıları ve bombalı eylemler - maddi kaynak sağlayabilmek, örgüt üyelerinin eğitim masraflarını karşılayabilmek, silah alabilmek ve örgütün ideolojik propaganda giderlerini karşılayabilmek için paraya ihtiyaç duymaktadır. Yani, Raphaeli'nin söylediği gibi; "Para, terör grupları için karar faktörüdür."¹

Uluslararası düzeyde terörün halen ortak bir tanımının yapılamamış olması,² terörizme karşı uluslararası düzeyde ülkelerin katılımıyla yapılacak

¹ El-Kaide terör örgütü lideri Usame Bin Ladin'in sağ kolu Ayman al-Zawahiri Pakistan'ın İslamabad kentinde tespit ettikleri elçiliklere taşeron olarak kullandıkları bir başka terör örgütüne bombalı saldırı düzenleyeceklerdi. İlk tercihleri ABD elçiliği, ikinci tercihleri herhangi bir Batı ülkesi elçiliği ve üçüncü tercihleri de Mısır elçiliği idi. Olayın gelişimini Al Zawahiri'nin anlatımından aktaralım: "Bombalamadan kısa bir süre önce görevlendirilen grup geldi ve eğer yeterli parayı verirse ABD ve Mısır elçiliklerinin ikisini de bombalayabileceklerini söylediler. Temin edebileceğimiz tüm parayı kendilerine sağladığımızı ve daha fazla para toplayamayacağımızı söyledim. Bunun üzerine grup da sadece Mısır elçiliğini bombaladı." Nimrad Raphaeli, "Financing of Terrorism: Sources, Methods and Channels", *Terrorism and Political Violence*, Vol. 15, No. 4, Winter 2003, s. 60.

² Terörizmin uluslararası düzeyde ortak tanımı konusundaki görüş ve tartışmalarla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Alex P. Schmid, *Küresel Dünyada Terörizm Konsepti*, Suat Doğan (çev.), (Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele ve Harekat Daire Başkanlığı Yayınları, 2004), s. 135-147; Feridun Yenisey, "Uluslararası Terörizmle Mücadelede Suç Siyaseti İlkeleri", <<http://www.hukukturk.com/fractal/hukukTurk/pages/fHm.jsp?pIndxLv1=5>>, (08.3.2007); Mehmet Ali Bal, *Savaş Stratejilerinde Terör*, (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2003), s. 29-52; Vahit Baltacı, *Yeni TCK ve CMK'da Terör Suçları ve Yargılaması*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2007), s.15; Süleyman Özeren ve Hüseyin Cinoğlu, "Terörizm ve Amerika Birleşik Devletleri: 11 Eylül Öncesi ve Sonrası Terörle Mücadele Politikalarının Değerlendirilmesi", İhsan Bal (Der.), *Terörizm, Terör, Terörizm ve Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler*, (Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu-USAK Yayınları, 2006), s.160-161; Enver Bozkurt ve Selim Kanat, *Uluslararası Toplumun Paradoksu: Terörizm, İnsan Hakları, Güvenlik ve 11*

ortak bir mücadelenin organize olmasına engel olmuştur.³ Özellikle, El-Kaide terör örgütünün 11 Eylül 2001 günü ABD'ye düzenlediği uçak saldırılarından sonra küresel terörden söz edilmeye başlanarak⁴, teröre karşı uluslararası düzeyde ikili ve çok taraflı imzalanan sözleşmelerin sayısı hızla artmaya başlamıştır. Bu sözleşmeler arasında 27 Eylül 2001 tarihinde Türkiye tarafından imzalanan Birleşmiş Milletler Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme de yerini almıştır.

2005 yılı ve devamı yıllarda Türk ceza hukuku alanında reform niteliğinde yapılan kanun değişiklikleriyle terörün finansmanının önlenmesine yönelik önemli düzenlemeler yapılmıştır. 18 Temmuz 2006 tarih ve 5532 sayılı Kanun⁵ Terörle Mücadele Kanunu'nda değişiklik yapılarak "terörün finansmanı" kurumuna Türk ceza hukukunda ilk defa yer verilmiştir. 18 Ekim 2006 tarihinde yürürlüğe giren 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun⁶ terörün finansmanının önlenmesine yönelik yasal düzenlemeler yapılarak, Mali Suçları Araştırma Kurulu'nun (MASAK) görev ve yetkileri yeniden düzenlenmiştir.

Terör örgütlerinin finans kaynaklarının önlenmesi yolunda alınacak her türlü tedbir terör örgütlerine yönelik yapılacak önleyici asayiş tedbirleri, sıcak çatışma ve psikolojik hareket kadar önem taşımaktadır. Çünkü, terör

Eylül Sonrası Meydana Gelen Değişiklikler, (Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2007), s. 7-19; Necati Alkan, *Söz Bitmeden Terörle Mücadelede Önleme Stratejileri*, (Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu-USAK Yayınları, 2008), s. 96; Hamide Zafer, *Sosyolojik Boyutuyla Terörizm*, (İstanbul: Beta Basım Yayım, 1999), s. 4-9; Hamide Zafer, *Ceza Hukukunda Terörizm*, (İstanbul: Beta Basım Yayım, 1999), s. 35-54; Türkiye Barolar Birliği, *Türkiye ve Terörizm Raporu*, (Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 2006), s. 3-23; Hamide Zafer, "Terörün Tanımı ve Yapısal Özellikleri", *Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi*, Yıl:4, Sayı:10, İlkbahar 2007, s. 23-27.

³ İbrahim Kaya, *Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk*, (Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu-USAK Yayınları, 2005), s.4; İhsan Bal, *Terörizm, Terör, Terörizm ve Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler*, (Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu-USAK Yayınları, 2006), s.2, 9.

⁴ Türkiye Barolar Birliği, s. 69, 73, 133, 182, 196, 328; İbrahim ÇİÇEK, "5532 Sayılı Kanunun 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanununda Yaptığı Değişiklikler", *Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi*, Yıl:4, Sayı:10, İlkbahar 2007, s. 33.

⁵ Resmi Gazete, Sayı:26232, 18 Temmuz 2006, <<http://rega.basbakanlik.gov.tr/>>, (10.08.2006).

⁶ Resmi Gazete, Sayı:26323, 18 Ekim 2006, <<http://rega.basbakanlik.gov.tr/>>, (30.10.2006).

örgütlerinin beslendiği para kaynakları kurutulduğunda, mevcut mekanizmalarını işletemeyecekleri ve yok olacakları bir gerçektir.

Bu çalışmamızda, terör örgütlerinin finans kaynakları incelenerek, terörün finansmanının önlenmesi konusunda Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları, ve Türk hukuk sisteminde bu doğrultuda yapılan düzenlemeler değerlendirilecek, terör örgütlerinin gelir kaynaklarının önlenmesi için alınması gereken tedbirler ve değişiklik yapılması gereken hukuki düzenlemeler konusunda öneriler sunulacaktır.

1- TERÖR ÖRGÜTLERİNİN FİNANS KAYNAKLARI

Terör örgütleri legal ve illegal boyutta oluşturdukları finansman kaynaklarını gelir olarak kullanabilmektedirler.⁷ Illegal finansman yöntemleri, Türk hukuku ve uluslararası hukuk mevzuatı tarafından suç olarak tanımlanmaktadır. Yasal mevzuat açısından suç teşkil etmeyen finansman yöntemleri de, risk oluşturmadığı için terör örgütleri tarafından kullanılmakta olup, bu kaynaklar çalışmada legal yöntemler başlığı altında açıklanmıştır.

1.1. İlegal Yöntemler

1.1.1. Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı

Uyuşturucu kaçakçılığı genelde terör örgütleri tarafından en çok kullanılan gelir kaynaklarından biridir.⁸ Çünkü, uyuşturucu trafiği alınan tüm önlemlere rağmen dünya üzerinde halen devam etmektedir. Terör örgütleri de bu kaçakçılık yöntemini; uyuşturucu maddelerin kolay temin edilebilmesi, istendiğinde rahatlıkla nakite çevrilebilmesi, uluslararası organize suç örgütleriyle bağlantılar kurmaya aracı olması ve yükte hafif pahada ağır olması nedenlerinden dolayı tercih etmektedirler.⁹

⁷ Kaya, s. 36.

⁸ *DEA Congressional Testimony*, 20 May 2003, <<http://www.usdoj.gov/dea/pubs/cngtrtest/ct052003.html>>, (06.03.2008); *International Narcotics Control Strategy Report-2008*, s. 28, 39, 63, 336, 339, 528, 566, 587, <<http://www.state.gov/documents/organization/102583.pdf>>, (06.03.2008); *Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2006 Yılı Raporu*, s. 57, <<http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=61&KKey=118>>, (27.02.2008); Alkan, *Söz Bitmeden*, s. 143; Türkiye Barolar Birliği, s. 132, 406; Sinem M. ŞAHİNOĞLU, "Avrupa Birliği'nin Terörizm Mücadelesi ve Son Dönem Tehditleri", *Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi*, Yıl:4, Sayı:10, İlkbahar 2007, s. 132-133.

⁹ Terör örgütleriyle bağlantılı uyuşturucu madde olaylarının dağılımı için bkz. *EGM KOM Daire Başkanlığı 2005 Yılı Raporu*, s. 176, <<http://www.kom.gov.tr/turkce/> ko-

Türkiye, stratejik konumu nedeniyle “Altın Hilal”¹⁰ olarak adlandırılan bölgeden gelip, Avrupa’ya transit geçişi sağlanan uyuşturucunun geçiş güzergahı üzerinde bulunmaktadır. Özellikle uyuşturucunun Türkiye’ye giriş noktası olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi kırsal alanında etkin yapılanması olan PKK/KONGRA GEL’in (Kürdistan Halk Kongresi-Kongreye Gele Kürdistan)¹¹ uyuşturucu madde üretimi, sevkiyatı ve pazarlaması yaptığı bilinmektedir.¹² PKK/KONGRA GEL’in yurtiçindeki uyuşturucu trafiği, örgütün deşifre olmamış sempatican düzeyindeki mensupları ile örgüt üyesi köylü ve esnaflar aracılığıyla yürütülmektedir.¹³

PKK/KONGRA GEL, uluslararası bağlantıları güçlü olan bir terör örgütü olduğu için Avrupa uyuşturucu piyasasında da önemli bir role sahiptir.¹⁴ PKK/KONGRA GEL, uyuşturucunun dağıtımını yapanlardan “vergi” adı altında pay alarak ve uyuşturucunun pazarlamasını yaparak kendisine finansman sağlamıştır.¹⁵ ABD Uyuşturucu İle Mücadele Ajansı (DEA)’nın

nu_detay.aspx?uid=277&sm=comp/2>, (06.07.2006); EGM KOM Daire Başkanlığı 2006 Yılı Raporu, s. 57.

¹⁰ Pakistan, Afganistan ve İran.

¹¹ AB 2 Mayıs 2002’de ve ABD 8 Ekim 1997’de PKK’yı terör örgütü listelerine eklemişlerdir. Bu gelişmelerin de etkisiyle örgüt isim değişikliğine giderek 1999 yılında KADEK ve 2003 yılının sonlarında yaptığı 2. Kongresinde de PKK/KONGRA GEL adını almıştır. Emin Demirel, *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*, (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2005), s.245, 250; Emin Demirel, *Dünyada Terör*, (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2003), s. 299.

¹² Demirel, *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*, s. 380; Abdullah Manaz, *Türkiye’ye Yönelik Terör Odakları*, (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2005), s. 26; DEA Congressional Testimony, 20 May 2003; EGM KOM Daire Başkanlığı 2007 Yılı Raporu, s. 16, 42,43, <http://www.kom.gov.tr/tr/KonuDetay.asp?BKey=61&KKey=157>, (12.04.2008); EGM KOM Daire Başkanlığı 2006 Yılı Raporu, s. 57; EGM KOM Daire Başkanlığı 2005 Yılı Raporu, s. 126; Alkan, *Söz Bitmeden*, s. 144.

¹³ *PKK/KONGRA GEL*, (Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Yayınları, 2004), s. 140-141.

¹⁴ *International Narcotics Control Strategy Report-1999*, <http://www.state.gov/p/inl/rls/nrcrpt/1999/925.htm>, (11.07.2006); *International Narcotics Control Strategy Report-1996*, http://www.state.gov/www/global/narcotics_law/1996_narc_report/europ96.html, (11.07.2006); Kurubaş, s. 165, 167; EGM KOM Daire Başkanlığı 2007 Yılı Raporu, s. 42-43.

¹⁵ Ali Kuyaksil, “Türkiye’de Terör ve Terörün Kaynakları”, *Polis Dergisi-Terörle Mücadele Özel Sayısı*, Yıl:10, Sayı:40, 2004, s. 97. Ayrıca, İstanbul ilinde terör örgütü PKK bağ-

raporlarına göre; terör örgütü PKK uyuşturucu madde kaçakçılığı yapmakta, uyuşturucu madde kaçakçılarından vergi almakta ve Avrupa ülkelerinde sattığı uyuşturucudan yılda ortalama 450 milyon İsviçre Frangı gelir elde etmektedir.¹⁶ Ancak, terör örgütü lideri Abdullah ÖCALAN yakalandıktan sonra verdiği ifadesinde uyuşturucu kaçakçılığı yapmadıklarını, bu işi yapanlardan haraç adı altında para aldıklarını söylemiştir.¹⁷ Çünkü, uyuşturucu madde kaçakçılığı yapmak terör örgütünün imajını zedeleyeceği için propaganda faaliyetleri de olumsuzlukla sonuçlanacaktır.¹⁸ Bu nedenle örgüt, uyuşturucu kaçakçılığında deşifre olmamış, hatta örgüt içerisinde dahi bilinmeyen şahısları kullanmış ve bu organizasyon örgütün üst düzey yöneticileri tarafından bizzat kontrol edilmiştir.¹⁹ Böylelikle, terör örgütünün uyuşturucu kaçakçılığı yaptığı örgüt üyelerinden dahi gizlenecektir.

Uyuşturucu ticaretini finans kaynağı olarak sadece PKK/KONGRA GEL kullanmamaktadır. Aynı zamanda sol terör örgütleri de elemanları aracılığıyla uyuşturucunun dağıtılması ve pazarlamasını yaparak gelir elde etmektedirler. Bu noktada DEV-SOL (Devrimci Sol), DHKP/C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi) ve TKP/ML (Türkiye Komünist Partisi/Marksist Leninist)'nin etkili olduğu bilinmektedir.²⁰ DEV-SOL'un 1990'lı yıllarda isim değişikliğine giderek DHKP/C adı altında tekrar kurulmasında uyuşturucu madde kaçakçılığından elde ettiği gelirlerin önemli bir payı vardır.²¹ Türkiye'de 1984-2008 yılları arasında PKK/KONGRA GEL, TKP/ML ve

lantılı uyuşturucu olaylarına yönelik düzenlenen operasyonlarla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Demirel, *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*, s. 384-388.

- 16 Nakleden: Schmid, s. 80; *DEA Congressional Testimony 13 March 2002*, <<http://www.usdoj.gov/dea/pubs/cngrtest/ct031302p.html>>, (04.07.2007); *DEA Congressional Testimony, 20 May 2003*, <<http://www.usdoj.gov/dea/pubs/cngrtest/ct052003.html>>, (04.07.2007); *EGM KOM Daire Başkanlığı 2002 Yılı Raporu*, s. 16. <http://www.kom.gov.tr/turkce/komu_detay.aspx?uid=91&sm=comp12>, (06.07. 2006).
- 17 Oktay Pirim ve Süha Örtülü, *Ömerli Köyünden İmralı'ya PKK'nın 20 Yıllık Öyküsü*, (İstanbul: Boyut Kitapları, 2000), s. 114; *Hürriyet, 800 Milyarı Var*, <<http://arsiv2.hurriyet.com.tr/hur/turk/99/02/26/gundem/02gun.htm>>, (10.08.2006).
- 18 Nihat Ali Özcan, *PKK (Kürdistan İşçi Partisi) Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi*, (Ankara: ASAM Yayınları, 1999), s. 313.
- 19 *EGM KOM Daire Başkanlığı 2005 Yılı Raporu*, s. 175.
- 20 *Terör Örgütlerinin İç Yüzü*, <<http://tem.iem.gov.tr/biliyormusunuz/biliyormusunuz7.php>>, (10.08.2006). *Sol Terör Örgütleri*, (Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Yayınları, Cilt:2, 1997), s.335-338.
- 21 Schmid, s. 80.

DHKP/C terör örgütleri ile bağlantılı toplam 350 uyuşturucu madde kaçakçılığı olayı meydana gelmiştir.²²

Dini motifli terör örgütleri ise, ideolojilerinin temelini oluşturan dini inanışları gereği genellikle uyuşturucu veya keyif verici madde kaçakçılığı yapmamaktadırlar.²³ Ancak, dini motifli terör örgütlerinden sadece El-Kaide'nin uluslararası düzeyde uyuşturucu kaçakçılığı yaptığı yayınlanan resmi raporlardan anlaşılmaktadır.²⁴

1.1.2. Silah Kaçakçılığı

Terör örgütleri, uyuşturucu madde kaçakçılığında olduğu gibi, silah kaçakçılığında da dünya pazarında söz sahibi kaçakçılarla yakın işbirliği içerisinde hareket etmektedirler.²⁵ Terör örgütleri silahlı eylemlerinde kullanmak üzere temin ettikleri silah ve patlayıcı maddeleri ya doğrudan satın almakta veya da kendilerini el altından destekleyen devletler tarafından kendilerine verilmektedir.²⁶

PKK/KONGRA GEL, tahmini olarak 200 milyon ABD Doları gibi oldukça geniş bir bütçeyle faaliyet göstermektedir.²⁷ Bu nedenle, ihtiyacı olan hafif silah ve patlayıcı maddeleri uluslararası pazardan rahatlıkla temin edebilmektedir. Ancak, güvenlik güçlerinin PKK/KONGRA GEL'e düzenledikleri operasyonlarda ele geçirilen ağır makinalı silahlar, füzeler ve mayınlar olması, bu terör örgütünün bazı devletler tarafından – Türkiye'ye yönelik siyasi politikalarının bir parçası olarak – desteklendiğini göstermektedir.²⁸ Zira, özellikle bu füze ve mayınlar askeri menşelidir ve askeri bölgeler dışına izinsiz çıkartılıp, dış pazarda satılması mümkün değildir.

²² Ayrıntılı istatistiki bilgi için bkz. *EGM KOM Daire Başkanlığı 2006 Yılı Raporu*, s. 57; *EGM KOM Daire Başkanlığı 2007 Yılı Raporu*, s. 42-44.

²³ Necati Alkan, "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", *Polis Dergisi- Terörle Mücadele Özel Sayısı*, Yıl:10, Sayı:40, 2004, s. 294; Alkan, *Söz Bitmeden*, s. 143, 148.

²⁴ Resmi raporda; Afganistan'daki afyon üretiminin 2002-2005 yılları arasında ortalama 4.000 ton civarında olduğu ve bu miktarın 40 milyar ABD Dolarından fazla bir tutara tekkabül ettiği belirtilmekte, Afganistan merkezli faaliyet gösteren El-Kaide terör örgütünün bu kadar yüksek miktarlarda dönen uyuşturucu trafiğinden önemli bir gelir elde ettiği tahmin edilmektedir. *EGM KOM Daire Başkanlığı 2005 Yılı Raporu*, s. 118, 120.

²⁵ Türkiye Barolar Birliği, s. 132.

²⁶ Kurubaş, s. 170-171; Emin Demirel, *Hizbullah*, (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2003), s. 105-106; Pirim ve Örtülü, s. 54-55; Şahinoğlu, s. 132.

²⁷ Pirim ve Örtülü, s. 114; Milliyet, *Mahkemede Mesaj Günü*, <<http://www.milliyet.com.tr/1999/06/04/haber/hab00.html>>, (13.08.2006).

²⁸ Kurubaş, s. 170.

Marksist/Leninist ideoloji eksenli terör örgütleri²⁹ ve Hizbullah terör örgütünün de silah kaçakçılığı yaptığı bilinmektedir.³⁰

1.1.3. Tehditte ve Zorla Para Toplama

Terör örgütlerinin kolay yoldan elde ettikleri bir diğer para kaynağı ise, tehditle ve zorla toplanan paralardır.³¹ Hemen hemen bütün terör örgütleri bu yola başvurmaktadır. Ancak, zorla toplanan bu paraların ismi örgütten örgüte farklılık göstermektedir.

PKK/KONGRA GEL ve sol fraksiyonda yeralan DHKP/C, THKP/C (Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi), THKO (Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu), TKP/ML gibi örgütler özellikle hakimiyetlerini kurdukları bölgelerde, düzenli ve iyi gelir sahibi işadami, tüccar, kuyumcu ve esnaflardan “devrim vergisi” adı altında düzenli olarak para almaktadırlar.³² PKK terör örgütü Ekim 1986 yılında Lübnan’ın Bekaa Vadisi’nde gerçekleştirdiği 3. Kongresinde “Vergilendirme Kanunu” adı altında bir takım kararlar almıştır. Bu kongrede; Vergilendirme Kanunu adı altında, kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerini alan müteahhit ve taşeronlarla, ticari faaliyette bulunanlardan makbuz karşılığı vergi alınması³³ ve makbuz gösterenlere karşı terör örgütü mensuplarınca eylem yapılması kararlaştırılmıştır.

Dini motifli terör örgütleri içerisinde yeralan El-Kaide, Hizbullah, İHÖ (İslami Hareket Örgütü), İBDA/C (İslami Büyük Doğu Akıncılar/Cephesi) ve İCCB/AFİD (İslami Cemaat ve Cemiyetler Birliği/Anadolu Federe İslam Devleti) gibi terör örgütleri ise “zekat, infak,³⁴ aidat ve fitre” adı altında

²⁹ Terör örgütü DHKP/C üyesi Fehriye Erdal, silah kaçakçılığı ve işlediği diğer suçlardan dolayı Belçika Bruges Mahkemesi’nce 28 Şubat 2006 tarihinde 4 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Zaman, *Belçika’da 4 Yıl Ceza Alan Fehriye’ye Tutuklama Kararı*, <<http://www.zaman.com.tr/?bl=haberler&trh=20060301&lm=261034>>, (13.08.2006); DHKP/C’nin silah kaçakçılığı ile ilgili ayrıca bkz. Hürriyet, *Bomba ve Silahlar PKK’ya gidiyordu*, <<http://arsiv.hurriyetim.com.tr/hur/turk/98/12/02/gundem/21gun.htm>>, (13.08.2006).

³⁰ Demirel, *Hizbullah*, s. 105.

³¹ Demirel, *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*, s. 379; Demirel, *Hizbullah*, s. 104-105; Kurubaş, s. 164; Mehmet Ali Bal, s. 189, 191, 194; Şahinoğlu, s. 132; Çiçek, s. 45.

³² *Terörizmin Finansmanı*, <<http://www.masak.gov.tr/tr/terrorism.htm>>, (13.08.2006).

³³ Demirel, *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*, s.379; Manaz, s. 27.

³⁴ İnfak, Hizbullah terör örgütü mensubunun kazancının %10’unu teşkil eden ve örgüte aktarmak zorunda olduğu katılım payıdır.

hedef kitlelerinden zorla para toplamaktadır.³⁵ Örneğin El-Kaide terör örgütünün zekat adı altında yılda ortalama 30 milyon ABD Doları para topladığı bilinmektedir.³⁶ Terör örgütü Hizbullah'ın Batman ilinde Aralık-1998 tarihinde 27 işyeri sahibinden 204 milyon TL aidat, 68 milyon TL zekat, 10 milyon TL infak ve 7.5 milyon TL fitre parası topladığı ele geçirilen örgütsel dökümanlardan tespit edilmiştir.³⁷ Hizbullah terör örgütü üyelerinin, özellikle kırsal yerleşim yerlerinde örgütün isteklerini yerine getirmeyen kişileri tehdit ederek evlerini ve arazilerini terk etmeye zorladıkları, bu kişilere ait gayrimenkullere “ganimet mal” olarak elkoydukları ve elde ettikleri gelirleri örgüte aktardıkları bilinmektedir.³⁸

Örgütler tarafından bu şekilde para toplanması hedef kişiyi koruma, zarar vermeme, korkutma, işlenmiş suçlu adli mercilere ihbar etme/etmeme tehdidi şeklinde gerçekleştirilmektedir.³⁹

Türkiye’de faaliyet gösteren terör örgütlerinin yurtiçinde bahsolunan bu metodlarla para toplamanın yanı sıra, yurtdışındaki Türk vatandaşlarının bulunduğu ülkelerde de aynı yöntemlerle para topladıkları bilinmektedir.⁴⁰

Terör örgütleri para toplayacakları kişileri önceden tespit ederek gelir durumları, borçları, mal varlıkları ve ticari ilişkileri hakkında bilgi toplamaktadır. Daha sonra da hedef kitle hakkında elde ettikleri istihbari bilgiye dayanarak, kişinin gelir durumuna göre alacağı para miktarını kendisi tayin etmektedir.

1.1.4. Göçmen Kaçakçılığı

Terör örgütleri eleman temin etmek ve maddi kazanç sağlamak amacıyla çeşitli yöntemler kullanarak örgüte sempati duyan kişileri mülteci statüsünde yurtdışına çıkarmaktadırlar.⁴¹ Bazen de göçmen kaçakçılığı yapan organize

³⁵ El-Kaide terör örgütünün zekat yöntemi hakkında bkz. Martin Rudner, “Using Financial Intelligence Against the Funding of Terrorism”, *International Journal of Intelligence and Counter Intelligence*, Vol. 19, Nr.1, 2006, s. 42-43; Raphaeli, s.61-62; Emin Demirel, *Hizbullah*, s. 104; Alkan, *Söz Bitmeden*, s. 135, 137.

³⁶ Rudner, s. 43.

³⁷ *Hizbullah Terör Örgütü*, (Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele ve Harekat Daire Başkanlığı Yayınları, 2001), s. 125.

³⁸ Demirel, *Hizbullah*, s. 105; *Hizbullah Terör Örgütü*, s. 143.

³⁹ Alkan, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”, s. 291.

⁴⁰ Demirel, *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*, s. 380-383; Özcan, s. 312-313; Alkan, *Söz Bitmeden*, s. 135.

⁴¹ Kurubaş, s. 168-170.

suç örgütleriyle işbirliği içerisinde hareket ederek, para karşılığında sahte pasaport temin etmekte ve sınırdan illegal yollardan geçişe aracılık etmektedirler.⁴²

Terör örgütlerinin göçmen kaçakçılığında kullandıkları yöntemler şunlardır:

Sınırdan geçiş kılavuzluk yaparak sağlama ve geçiş güvenliğini sağlama,

Sahte kimlik ve pasaportla Avrupa ülkelerine iltica talebinde bulunmaya yardımcı olma.⁴³

Terör örgütleri yukarıdaki yöntemleri kullanarak gerçekleştirdiği göçmen kaçakçılığından aşağıdaki şekillerde gelir sağlamaktadır:

Sınırdan geçiş sırasında kılavuzluk ve güvenlik hizmeti sağlama karşılığında vergi adı altında para almak,

Avrupa ülkelerinde mültecilere sağlanan yardımlardan pay almak,

İkamet hakkı elde eden kişilerden sürekli vergi almak.⁴⁴

Türkiye’de faaliyet gösteren terör örgütlerinden PKK/KONGRA GEL’in özellikle Güneydoğu Anadolu bölgemizden, terör örgütüne sempati duyan kişilerin ve örgüt üyelerinin Avrupa ülkelerine kaçak yollardan gitmelerine aracılık ettiği bilinmektedir.⁴⁵ Terör örgütü PKK/KONGRA GEL, kaçak yollardan yurtdışına çıkardığı kişilerden ilk etapta aldığı paranın yanında, daha sonraları bu kişilerden yurtdışında kaldıkları sürece düzenli olarak vergi adı altında para toplamaktadır.⁴⁶ Türkiye’de göçmen kaçakçılığını bir gelir kaynağı olarak sadece PKK/KONGRA GEL terör örgütü kullanmıştır. Çünkü, PKK/KONGRA GEL uluslararası düzeyde bağlantıları olan bir terör örgütü kapasitesine ulaşmıştır ve terör örgütünün gerçekleştirdiği göçmen kaçakçılığına yurtdışında yardımcı olan siyasetçi, istihbarat elemanı ve hukukçuların olduğu iddia edilmektedir.⁴⁷ PKK/KONGRA GEL’in, 1983-1995 yılları arasında yurtdışına illegal yollardan 220.000 civarında mülteci taşıdığı da iddia edilmektedir.⁴⁸

⁴² Demirel, *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*, s.388-389.

⁴³ Alkan, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”, s. 293; Alkan, *Söz Bitmeden*, s. 141.

⁴⁴ Alkan, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”, s. 293; Alkan, *Söz Bitmeden*, s. 141-142; Demirel, *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*, s.388; Kurubaş, s. 170.

⁴⁵ Şahinoğlu, s. 133; Milliyet, *PKK’ya Damga Operasyonu*, <<http://www.milliyet.com.tr/2007/03/06/son/sontur26.asp>>, (06.03.2007).

⁴⁶ Demirel, *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*; s. 388; Özcan, s. 313.

⁴⁷ Kurubaş, s. 169.

⁴⁸ Kurubaş, s. 168.

1.1.5. Gasp, Soygun, Hırsızlık, Kapkaç

Terör örgütlerinin, acil olarak ihtiyaç duydukları sıcak paraya anında sahip olabilmek için gasp veya hırsızlık yaptıkları bilinmektedir.⁴⁹ Bazı terör örgütleri de kuruluş aşamasında kamuoyuna seslerini duyurabilmek için banka soygunlarına başvurmuşlardır. Örneğin, THKP/C, ilk eylemine Ankara'da bir banka soygunuyla başlamıştır.⁵⁰

Özellikle bankalar, mutemet araçları, kuyumcular, döviz büroları gibi sıcak paranın sürekli sirküle olduğu yerler bu kapsamda terör örgütlerinin hedefleri arasındadır.

1978 yılında kurulan DEV-SOL terör örgütü, 1983-1994 yılları arasında 3'ü banka soygunu olmak üzere toplam 41 gasp ve soygun eylemi gerçekleştirmiştir.⁵¹ MLKP (Marksist Leninist Komünist Partisi) terör örgütü ise 1995-1996 yılları arasında 3 gasp ve soygun eylemi gerçekleştirmiştir.⁵²

Son yıllarda özellikle büyükşehirlerimizde yaşanan kapkaç olaylarının arkasında PKK/KONGRA GEL terör örgütünün olduğu bilinmektedir. Örgüt üyeleri özellikle Güneydoğu Anadolu bölgemizden kaçırdıkları çocukları eğiterek kapkaç olaylarında kullanmakta ve elde edilen bu gelirleri örgüte aktarmaktadırlar.⁵³ PKK/KONGRA GEL terör örgütünün değişik tarihlerdeki eylemleri arasında gasp, soygun ve hırsızlık olayları da vardır.⁵⁴

1.1.6. Sahtecilik, Dolandırıcılık

Terör örgütleri gelişen bilgisayar teknolojisi sayesinde göçmen kaçakçılığı bölümünde bahsettiğimiz gibi sahte pasaport ve nüfus cüzdanı düzenleyerek bu sahte belgeleri bazı yasadışı işlerde kullanabilmektedirler. Hatta, hırsızlık veya birtakım illegal yollardan elde ettikleri polis veya askeri personel kimlikleri üzerinde sahtecilik yoluyla değişiklikler yaparak eylemle-

⁴⁹ Türkiye Barolar Birliği, s. 244.

⁵⁰ *Sol Terör Örgütleri*, Cilt: 2, s. 2; Emin Demirel, *Türk Solu'nun Kırsal Alan Faaliyetleri*, (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2004), s. 75; Alkan, *Söz Bitmeden*, s. 134.

⁵¹ *Sol Terör Örgütleri*, Cilt: 1, s. 123.

⁵² *Sol Terör Örgütleri*, Cilt: 1, s. 308.

⁵³ Kapkaç olaylarının terör örgütü PKK tarafından organize edildiği İstanbul ve Diyarbakır Emniyet Müdürlüklerinin ortaklaşa yürüttükleri "Katmer Operasyonu" ile ortaya çıkarılmıştır. *Terör Bağlantılı Çete Çökertildi*, <<http://www.trt.net.tr/www/trt/hdevam.aspx?hid=137533&k=1>>, (21.08.2006); *Cerrah açıkladı: Kapkaç Çetesinin Arkasında PKK Var*, <<http://www.tumgazeteler.com/fc/ln.cgi?cat=33&a=1192576>>, (21.08.2006).

⁵⁴ Pirim ve Örtülü, s. 259-260.

rinde kullanabilmektedirler.⁵⁵

Uluslararası suç örgütleriyle bağlantıları iyi olan terör örgütleri El-Kaide ve PKK/KONGRA GEL, sahtecilik ve dolandırıcılık konusunda oldukça uzmanlaşmıştır. El-Kaide terör örgütü üyesi olup Los Angeles Uluslararası Havalimanı'na planlı bombalı saldırı düzenlemekten mahkum olan Ahmed RESSAM, verdiği ifadesinde; Kanada'nın Montreal şehrinde bir mağaza açtığını ve burada müşterilerin kredi kartlarının bilgilerini kopyalayarak, örgütün diğer üyelerine dolandırıcılık amaçlı kullanılmak üzere aktardığını söylemiştir.⁵⁶

Terör örgütü PKK/KONGRA GEL ise sahte belge düzenlemede iki yöntem kullanmaktadır:

“- İltica, ikamet, seyahat gibi nedenlerle kullanılacak olan belgeler, yeni baştan düzenlenmektedir. Kullanılacak belgenin çeşitli şekillerde elde edilmiş imzalı-mühürlü nüshalarına sadece kimlik bilgileri eklemek suretiyle, her defasında başka biri adına düzenlenmesi mümkün olabilmektedir. Ayrıca, belge komple sahte olarak basılıp sahte kaşe, mühür, kayıt ve imzalarla tanzim edilebilmektedir.

Yurtdışında bulunan vatandaşlarımızdan veya yabancılardan zorla veya gönüllü olarak yada hırsızlık yoluyla elde edilmiş belgeler (pasaport, kimlik belgesi v.s.) üzerinde tahrifat yapılmak suretiyle sahte belge yapılması mümkün olabilmektedir.”⁵⁷

PKK/KONGRA GEL terör örgütü üyeleri düzenledikleri bu sahte kimliklerle bankalarda hesap açtırarak veya doğrudan EFT (Elektronik Fon Transferi) veya havale yoluyla örgütün mutemeti konumundaki kişilerin hesaplarına para transferleri yaparak, örgütün para akışını sağlamaktadırlar.

1.2. Legal Yöntemler

1.2.1. Dernek ve Vakıf Aidatları, Gelirleri ve Doğrudan Yapılan Bağışlar

Avrupa Birliği'ne (AB) uyum yasaları çerçevesinde Türk hukuk sisteminde ve özellikle Siyasi Partiler Kanunu, Dernekler Kanunu ve Vakıflar Kanunu'nda bir takım değişiklikler yapılmıştır. Yapılan bu düzenlemeler demokrasi, özgürlüklerin genişlemesi ve fikir hürriyeti açısından olumlu bir gelişme olsa da terör örgütleri yeni düzenlemelerden dolayı oluşan demokra-

⁵⁵ Hizbullah terör örgütü üyesi Mehmet Emin Güçlü, yakalandıktan sonra verdiği ifadesinde; 24 Temmuz 1999 günü Diyarbakır il merkezinde bir evden kendisine polis süsü verecek para ve silah aldığını belirtmiştir. *Hizbullah Terör Örgütü*, s. 88.

⁵⁶ Rudner, s. 45.

⁵⁷ *PKK/KONGRA GEL*, s. 135-136.

tik alanı lehlerine kullanmayı başarmışlardır.⁵⁸ Bu doğrultuda illegal boyutta yeraltında devam ettirdikleri yapılanma ve faaliyetlerini legal platformda demek ve vakıf isimleri altında sürdürmeye başlamışlardır.

Terör örgütleri yeraltından yerüstüne yani, legal boyuta taşıdıkları bu dernek, vakıf ve siyasi partiler aracılığıyla alenen üye toplamakta ve üyelere aidat, bağış veya yardım adı altında para toplayarak kendilerine gelir sağlayabilmektedirler.⁵⁹

Terör örgütleri “mutemet” olarak görevlendirilen elemanları aracılığıyla da doğrudan ve düzenli olarak örgüt üyelerinden gelir temin etmektedirler. PKK/KONGRA GEL ise, önceleri ERNK (Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi-Eniya Rızgariya Netewa Kurdistan) aracılığıyla örgüt elemanlarından para toplamaktaydı. Örgütün 7. Kongresi'nden sonra ERNK'nın yerine kurulan YDK (Kürt Demokratik Halk Birlikleri-Yekitiya Demokratik A Gele Kurd) bu görevi üstlenmiştir.⁶⁰ 1993 yılında Almanya'da terör örgütü PKK'nın resmen yasaklanmasına rağmen örgüt faaliyetlerini, kurduğu dernekler aracılığıyla devam ettirmiştir. Terör örgütünün, bu dernekler tarafından organize ettiği geceler, yardım kampanyaları ve dernek aidatları çerçevesinde yıllık ortalama 150 milyon Alman Markı gelir sağladığı tahmin edilmektedir.⁶¹

Değişik fraksiyonların legal uzantısı olan ve çeşitli sosyal, kültürel, yöresel ve sempatik isimler altında faaliyet gösteren bu dernek veya vakıflara özellikle gençler, terör örgütleriyle bağlantılı olabileceğini bilmeden üye olabilmektedirler.

Dini motifli terör örgütleri özellikle yurtdışında Cuma namazı sonrası cami çıkışında “hayır standları” kurmakta ve toplanan paraların nereye gittiğinin bilincinde olmayan iyi niyetli kişiler bu standlara bilinçsizce para yardımıyla bulunmaktadır.⁶² Kişilerin dini duygularını istismar ederek gerçekleştirilen bu para toplama yöntemini ise daha çok Hizbullah,

⁵⁸ Demirel, *Dünyada Terör*, s. 296-299; Demirel, *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*, s. 419-424; Ayrıca, PKK'nın Ocak-2000'de gerçekleştirdiği 7. Kongresinde “Demokratikleşme ve Barış İçin Acil Eylem Planı” adı altında aldığı kararlar ve Nisan-2002'de gerçekleştirdiği 8. Kongresinde aldığı kararların AB-Türkiye 2001 İlerleme Raporu'yla karşılaştırılması için bkz. Demirel, *Dünyada Terör*, s. 298.

⁵⁹ Demirel, *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*, s. 382-383; Mehmet Ali Bal, s. 194; Kaya, s. 36; Şahinoğlu, s. 133.

⁶⁰ Alkan, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”, s. 291.

⁶¹ Mehmet Ali Bal, s. 189.

⁶² Raphaeli, s. 62.

İCCB/AFİD, İBDA/C ve El-Kaide terör örgütleri kullanmaktadır.

Hizbullah terör örgütü mensubu olan ve örgütün hakim olduğu Diyarbakır, Batman, Mardin ve Bingöl illerinin köy camilerine fahri imam olarak gönderilen kişilerin camii cemaatinin dini duygularını istismar ederek para topladıkları, il merkezlerinde ise kontrolleri altındaki camii tuvaletlerinin işletmeciliğinden elde edilen gelirleri örgüte aktardıkları bilinmektedir.⁶³

Bazen de terör örgütlerinin kurucuları oldukça varlıklı olabilmekte ve bizzat kendi malvarlıklarını bu örgütün finansmanı için kullanabilmektedirler. Örneğin, El-Kaide terör örgütü kurucusu ve lideri Usame Bin Ladin gibi.

1.2.2. Kültürel Faaliyet, Örgütsel Yayımlar ve Sosyal Etkinliklerden Elde Edilen Gelirler

Terör örgütleri legal platformlardaki uzantıları olan dernek, vakıf ve siyasi partiler aracılığıyla bir takım tanışma, kutlama, şölen, konser, kuruluş yıldönümü ve kültürel geziler organize etmektedirler.⁶⁴ Bu organizasyonlarda çekiliş bileti, giriş davetiyesi satarak gelir temin etmekte ve bu gelirleri örgüte aktarmaktadırlar. Terör örgütü lideri Abdullah ÖCALAN mahkemeye verdiği ifadesinde; gerek yurtiçinde ve gerekse yurtdışında kültürel faaliyetlerden elde edilen gelirlerin PKK'ya aktarıldığını doğrulamıştır.⁶⁵

2. TERÖR ÖRGÜTLERİNİN KULLANDIKLARI PARA TRANSFER YÖNTEMLERİ

2.1. Kurye

Terör örgütleri genellikle mahalle, semt, il, bölge ve ülke sorumluları düzeyinde hiyerarşik bir yapılanma şekli kullanırlar. Her bir sorumluya bağlı örgütün mali sorumlusu olarak faaliyet gösteren bir “mutemet” söz konusudur. Yani, mahalle sorumlusu veya mutemetinde toplanan örgüt gelirleri bir üst yapılanma olan semt sorumlusuna oradan da il sorumlusuna aktarılır. Nakit paranın bu şekilde sorumlular arasında transferi deşifre olmamış, hatta örgüt elemanları arasında dahi bilinmeyen “kuryeler” aracılığıyla gerçekleşir. Ancak, terör örgütleri yakalanma riski fazla olduğu için, paranın yurtdışına transferinde kurye yöntemini kullanmazlar.

Bazı terör örgütlerinde örgüt içi disiplin ve gizlilik üst düzeyde tutulduğundan dolayı, para transferlerinde bankaları kullanmazlar. Örneğin, Hizbullah terör örgütü tüm para transferlerini mutemet konumundaki örgüt militan-

⁶³ Demirel, *Türkiye 'de El-Kaide Unsurları*, s.45,67; *Hizbullah Terör Örgütü*, s. 54.

⁶⁴ Mehmet Ali Bal, s. 189, 194; Kurubaş, s. 170; Özcan, s. 290, 314.

⁶⁵ Pirim ve Örtülü, s. 41.

ları aracılığıyla yapmıştır.⁶⁶

2.2. Banka Transferleri

Terör örgütleri karapara aklayan organize suç örgütlerinin kullandıkları yöntemleri kullanarak bankalar üzerinden para transferi yapmaktadırlar. Uluslararası düzeyde faaliyet gösteren terör örgütleri, ülkeler arasında para transferi için daha çok yeraltı bankacılığı olarak da adlandırılan Hawala-Hundi⁶⁷ transfer sistemini de kullanmaktadırlar. Ancak, Türkiye'de bu yöntem kullanılmamakta para transferleri bankalar aracılığıyla yapılmaktadır.

Türkiye'de terör örgütleri yurtiçi veya yurtdışına para transferinde dikkat çekmemek için, işleme konu para miktarında kimlik tespit zorunluluğunu gerektiren limiti aşmamaya özen göstermektedirler. 9 Ocak 2008 tarih ve 26751 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 1 Nisan 2008'de yürürlüğe giren Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin⁶⁸ 5. maddesinin c fıkrasına göre; EFT işlemlerinde işlem veya birbiriyle bağlantılı işlemlerin toplam tutarı 2.000 YTL veya üzerinde olduğunda işlemi yapan kişilerin kimlik tespitinin yapılması gereklidir.

Terör örgütleri kimlik tespit zorunluluğu sınırının altındaki tutarları şirinler (smurfing) veya parçalama (structuring)⁶⁹ yöntemlerini kullanarak,

⁶⁶ *Hizbullah Terör Örgütü*, s. 55.

⁶⁷ Hawala-Hundi; bazı Uzakdoğu, Avrupa ve Afrika ülkelerinde kullanılan ve bankalar dışında mağaza, süpermarket, döviz bürosu gibi yerlerden de ülke dışına para transfer edilebilmesine ve transfer edilen paranın aynı şekilde - transfer edilen ülkenin sistemi izin veriyorsa - benzer yerlerden çekilebilmesine imkan veren ve yazılı bir işlemi olmayan, ayrıntılandırılmadan yapılan para transfer sistemidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Olgun DEĞİRMENCİ, *Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu*, (Ankara: Turhan Kitabevi, 2007), s. 87-92; Raphaeli, s. 707 ve *International Narcotics Control Strategy Report-2002*, s. 72, <<http://www.state.gov/g/inl/rls/nrcrpt/2002/html/17940.htm>>, (11.07.2006).

⁶⁸ Resmi Gazete, <<http://rega.basbakanlik.gov.tr>> (25.1.2008).

⁶⁹ Kimlik bildirim yükümlülüğünden kurtulmak için, terör örgütleri tarafından fon, bu tutarın altındaki miktarlara bölünerek çok sayıda kişi tarafından, farklı hesaplara yatırılır. Buna şirinler yöntemi denir. Şirinler yöntemi için çok sayıda kişiye gerek vardır. Bu işlemi yapacak çok fazla elemanın olmadığı zamanlarda işlem sayısı artırılarak, belirli periyotlarla az sayıda kişi tarafından çok fazla işlem sayısı ile bildirim yükümlülüğünün altındaki tutarlar farklı hesaplara yatırılır. Buna da parçalama yöntemi denir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Değirmenci, s. 73-74; *Karaparanın Aklanması Suçu İle Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri*, s.18-20; Türkiye Barolar Birliği, s. 401.

çok fazla kişiden veya çok fazla işlemle bir kişiye kimlik bildirim yükümlülüğü altındaki tutarları EFT veya havale ile göndermektedir. Dernek veya vakıflar terör örgütünün legal uzantısı olarak kullanılıyorsa bu yöntemlerle para gönderilen hesaplar da ilgili dernek veya vakfın hesabı olmaktadır. Kimlik bildirim yükümlülüğünün altındaki tutarlarda bankalar üzerinden para transferleri yapan örgüt mutemetlerinin açık kimliklerini, banka kayıtlarını üzerinden daha sonra tespit edebilmek ise mümkün olmamaktadır.

3. TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNE YÖNELİK ULUSLAR ARASI SÖZLEŞMELER VE TÜRK HUKUKUNDAKİ DÜZENLEMELER

3.1. Birleşmiş Milletler Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararları

Türkiye, uzun yıllardan bu yana terör örgütlerine yönelik güvenlik boyutunda başarılı bir mücadele sergilemiştir. Uluslararası düzeyde ise terörün önlenmesine yönelik olarak Birleşmiş Milletler (BM) nezdinde hazırlanan tüm sözleşme ve protokolleri de imzalamıştır.

Türkiye, 22 Aralık 2001 tarih ve 3483 sayılı⁷⁰, 21 Mart 2002 tarih ve 3873 sayılı⁷¹, 16 Mayıs 2002 tarih ve 4206 sayılı⁷² ve 01 Ekim 2002 tarih ve 4896 sayılı⁷³ Bakanlar Kurulu kararları ile BM Güvenlik Konseyi'nin 1999/1267, 2000/1333 ve 2001/1373 sayılı kararlarını uygulamaya koyarak, ilgili Bakanlar Kurulu kararlarında belirtilen terör örgütleri, kişiler ve kuruluşların bankalar ve diğer mali kuruluşlar nezdindeki hak ve alacaklarının yanı sıra kiralık kasalar da dahil olmak üzere gerçek ve tüzel kişilik bünyesinde yer alan tüm malvarlıklarının dondurulmasını sağlamıştır.

Türkiye, Birleşmiş Milletler Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme'yi 4738 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun ile 10 Ocak 2002 tarihinde onaylamıştır.⁷⁴ BM, söz konusu Sözleşme'de Genel Kurulun 17 Aralık 1996 tarih ve 51/210 sayılı kararını da

⁷⁰ *Resmi Gazete*, Mükerrer Sayı: 24626, 30 Aralık 2001, <<http://rega.basbakanlik.gov.tr/>>, (01.02.2007).

⁷¹ *Resmi Gazete*, Sayı: 24724, 12 Nisan 2002, <<http://rega.basbakanlik.gov.tr/>>, (01.02.2007).

⁷² *Resmi Gazete*, Sayı: 24790, 19 Haziran 2002, <<http://rega.basbakanlik.gov.tr/>>, (01.02.2007).

⁷³ *Resmi Gazete*, Sayı: 24938, 16 Kasım 2002, <<http://rega.basbakanlik.gov.tr/>>, (01.02.2007).

⁷⁴ Sözleşmenin tam metni için bkz. *Resmi Gazete*, Sayı: 24643, 17 Ocak 2002, <<http://rega.basbakanlik.gov.tr/>>, (01.02.2007).

gerekçe göstererek, terör örgütlerinin uluslararası düzeydeki eylemlerinin sayısının ve boyutunun bu örgütlerin mali kaynakları ile orantılı olduğuna dikkat çekmiştir.⁷⁵ Sözleşme ile terörün finansmanı, uluslararası bir sözleşmede ilk defa suç olarak kabul edilerek terörle mücadele konusunda ülkelere önemli bir açılım yapılmıştır.

Sözleşme'nin 1. maddesinin 1. fıkrasında fon; "her ne suretle edinilmiş olursa olsun, maddi veya gayri maddi, menkul veya gayrimenkul, her türlü kıymeti ve bu kıymetler üzerinde bir mülkiyet hakkı veya çıkarı kanıtlayan, elektronik veya dijital şekilleri dahil olmak üzere, her türlü görünüşteki belge ve yasal araçları ve bu çerçevede banka kredilerini, seyahat çeklerini, para havalelerini, hisse senetlerini, teminatları, tahvilleri, kredi mektuplarını, işbu tadat sınırlayıcı olmaksızın kapsar." şeklinde tanımlanmıştır.

Sözleşme'nin 2. maddesinin 1. fıkrasında ise, Sözleşmenin ekinde yer alan andlaşmaların⁷⁶ kapsamına giren eylemlerin gerçekleştirilmesi amacıyla veya bir halkı korkutmak, devlet yönetimini veya uluslararası bir örgütü bir eylemde bulunmak veya bir eylemini önlemek için zor kullanmak, bir sivil veya silahlı çatışma halinde çatışmaya doğrudan katılmayan birisini öldürmek veya yaralamak amacıyla fon sağlayanların Sözleşme'yi ihlal ederek terörün finansmanı suçunu işlemiş olacağı belirtilmiştir. Sözleşmenin 2. maddesinin 1. fıkrası tek başına değerlendirildiğinde; sadece a) ve b) bendlerinde sayılan eylemlerde kullanılmak üzere fon sağlanması halinde, Sözleşme kapsamında terörizmin finansmanı suçunun işlenmiş kabul edileceği gibi bir anlam ortaya çıkmaktadır. Ancak, 1. fıkranın lafzından ulaşılan bu yorumun, bir bütün olarak ele alındığında Sözleşme'nin amacı ile bağdaşmadığını söyleyebiliriz. Diğer yandan, Sözleşme'de, terör örgütlerine doğrudan veya dolaylı olarak fon sağlamanın da terörizmin finansmanı suçunu oluşturabileceği açık olarak düzenlenmemiştir. Sözleşme'nin 2. madde-

⁷⁵ Değirmenci, s. 171.

⁷⁶ Bu andlaşmalar; Uçakların Yasadışı Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi, Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi, Diplomatik Ajanlar Dahil Uluslar arası Korunan Kişilere Karşı Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi, Rehin Almalara Karşı Uluslar arası Sözleşme, Nükleer Maddelerin Fiziki Korunması Sözleşmesi, Uluslararası Sivil Havacılığa Hizmet Veren Havalimanlarında Yasadışı Şiddet Eylemlerinin Önlenmesi Protokolü, Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesine Ek Protokol, Denizcilik Seferyollarının Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi, Kıta Sahanelerinde Kurulu Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Hakkında Protokol ve Terörist Bombalamaların Önlenmesi Sözleşmesi'dir.

sinin 1. fıkrasında, her ne kadar belirtilen terörist eylemler kapsamında kullanılmak amacıyla fon sağlamak suç kapsamına alınmışsa da, burada genişletici yorum yaparak; terör örgütlerine doğrudan veya dolaylı olarak finansman sağlamanın da Sözleşme kapsamında terörizmin finansmanı suçunu oluşturacağı sonucuna varmak gerekir. Zira, 2. maddenin 3. fıkrasına göre; elde edilmiş olan fon 1. fıkranın a) ve b) bendlerinde sayılan eylemlerde kullanılmamış olsa dahi terörizmin finansmanı suçunun işlendiği kabul edilecektir.

2. maddenin 1. fıkrasına göre; her kim a) bendinde sayılan eylemlerin gerçekleştirilmesinde kullanılmak amacıyla veya kullanılacağını bilerek, doğrudan veya dolaylı olarak fon sağlar veya toplarsa bu Sözleşme kapsamında cezalandırılacaktır. Sözleşme burada bilerek ve isteyerek fon sağlanmasından söz ederek failde doğrudan kastın varlığını aramıştır. Yani, legal finansman sağlama yöntemleri içerisinde bahsettiğimiz sosyal etkinliklerden elde edilen gelirler, bağış veya hayır standlarına yapılan iyi niyetli yardımlar bu kapsamda değerlendirilmeyecektir. 4. fıkraya göre, terörizmin finansmanı suçuna teşebbüs edenler de bu Sözleşme kapsamında cezalandırılacaklardır. Diğer yandan, a) bendinde sözü edilen anlaşmalardaki eylemlerin terörizmin finansmanı kapsamında değerlendirilebilmesi için, Sözleşmeye taraf devletlerin hem bu anlaşmaları hem de Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme'yi onaylaması gereklidir.⁷⁷

Sözleşme'de, terörizmin finansmanının önlenmesi ve faillerinin kovuşturulması ve cezalandırılması konusunda uluslararası düzeyde ülkeler arasında yapılacak işbirliğinin önemine değinilmiştir. 4. maddeye göre; Sözleşme'ye taraf devletler iç hukuklarında 2. maddede belirtilen suçların soruşturulması ve kovuşturulması için gerekli düzenlemeleri yapmak zorundadırlar. Taraf devletler suç kendi ülke topraklarında, ülke bayrağını taşıyan deniz veya hava aracında veya vatandaşı tarafından işlendiğinde cezai kovuşturma yetkisine sahiptir (m. 7/1).

Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasına göre; bir tüzel kişiliği kontrol eden veya yöneten kişinin 2. madde kapsamındaki suçlardan sorumlu tutulabilmesi için, tüzel kişiliğin taraf devletin iç hukukuna uygun olarak veya kendi ülke toprakları üzerinde kurulmuş olması gereklidir. Söz konusu tüzel kişiliğin merkez organı bir ülkede kurulmuş, başka ülkelerde de şubeler açarak faaliyet gösteriyor olabilir.⁷⁸ Bu durumda, 5. maddenin 3. fıkrasına göre; şubeler hakkında uygulanacak yaptırımları toprakları üzerinde faaliyet gös-

⁷⁷ Kaya, s. 37.

⁷⁸ Kaya, s. 38.

termiş olduğu taraf devlet kendi iç hukukuna uygun olarak yerine getirecektir. Bu yaptırımlar cezai, idari, hukuki veya parasal nitelikte olabilir. 7. maddenin 4. fıkrasına göre; taraf devlet fail zanlısını kendi iç hukukuna uygun olarak yargılamalı veya diğer taraf devlete yargılanması için iade etmelidir. Taraf devlet ülkesinde bulunan fail zanlısını iade etmeyecekse, gecikmeye mahal vermeksizin kendi iç hukukuna göre etkin bir şekilde yargılamalıdır. Suç kendi ülke topraklarında işlenmemiş olsa dahi taraf devletin yargılama yetkisi saklıdır (m.10/1).

Terörizmin finansmanının önlenmesinde ülkeler arasındaki adli yardımlaşma da önemlidir. Sözleşme bu çerçevede ülkeler arasında yapılacak adli yardımlaşmayı da düzenlemiştir. 12. maddenin 1. paragrafına göre; taraf devletler terörizmin finansmanı ile ilgili ellerinde bulunan bilgi, belge ve diğer deliller ile ceza soruşturmaları, davaları veya faillerin iadesinde gerekli adli yardımlaşma taleplerini en geniş şekilde yerine getirmekle yükümlüdürler. Ancak, 5. fıkraya göre; taraf devletler adli yardımlaşma ile ilgili yükümlülükleri öncelikle bu konuda aralarında daha önceden yaptıkları ikili veya çok taraflı anlaşmalar, eğer böyle bir anlaşma yoksa adli yardımlaşmayı iç hukuklarındaki düzenlemeler çerçevesinde yerine getireceklerdir. Taraf devletler adli yardımlaşma ile ilgili talepleri Sözleşme'nin 2. maddesinde belirtilen suçları mali veya siyasi suç olarak değerlendirip geri çeviremeyeceklerdir (m. 13, 14). Adli yardımlaşma talebi ile ilgili olarak, taraf devletler iç hukuklarında banka hesaplarının gizliliğiyle ilgili olan düzenlemeleri gerekçe göstererek, diğer taraf devletin adli yardımlaşma talebini geri çeviremeyecektir (m. 12/2). Aksi halde, ülkeler adli yardım talep eden devlete, müşteri hesaplarının gizliliğini gerekçe göstererek bilgi vermekten kaçınabilecek, bu durum bazen ülkeler arasında suistimallere neden olabilecektir.

3.2. Ulusal Hukukta Yapılan Düzenlemeler

3.2.1. Terörle Mücadele Kanunu

Terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik olarak 12 Nisan 1991 tarih ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda (TMK) değişiklikler yapılmıştır. 18 Temmuz 2006 tarih ve 5532 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 8. maddede değişiklik yapılarak terörün finansmanının önlenmesine yer verilmiştir. TMK'da ilk kez düzenlenen terörün finansmanı suçu ile ilgili bu yeni düzenleme; yukarıda belirttiğimiz ve Türkiye tarafından onaylanan Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmeden doğan yükümlülüklerin yerine

getirilmesi amacıyla yapılmıştır.⁷⁹

TMK'nın 8. maddesinde "Her kim tümüyle veya kısmen terör suçlarının işlenmesinde kullanılacağını bilerek ve isteyerek fon sağlar veya toplarsa, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Fon, kullanılmamış olsa dahi, fail aynı şekilde cezalandırılır.

Bu maddenin birinci fıkrasında geçen fon; para veya değeri para ile temsil edilebilen her türlü mal, hak, alacak, gelir ve menfaat ile bunların birbirine dönüştürülmesinden hasil olan menfaat ve değeri ifade eder." denilmektedir.

Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme'nin 1. maddesinin 1. fıkrasında sınırlı sayım yoluyla tanımlanan "fon"un aksine TMK'nın 8. maddesinin 2. fıkrasında fon geniş bir çerçevede tanımlanmıştır. Bu haliyle yasakoyucu TMK'da fon kavramı konusunda sınırlı tanımlama yoluna gitmeyip kazuistik metottan uzaklaşarak, Sözleşme'nin verdiği fon kavramını en geniş haliyle tanımlayarak, iç hukukumuzda dahil etmiştir. Bu açıdan TMK m. 8/2'deki fon kavramı Sözleşmedeki fon kavramından daha geniş kapsamlıdır.

TMK'nın 8. maddesinde yapılan bu yeni düzenlemede "her kim..." ifadesi kullanılarak, suçun failinin Türk vatandaşı olması şartı aranmayarak, herhangi bir kimsenin bu suçu işleyebileceği belirtilmiştir. 8. maddede söz konusu suçun faili tek bir kişi olabileceği gibi, iki veya daha fazla kişi de olabilir. Suçun maddi unsuru olarak fon, terör suçları ve örgüt üyeliğinden bahsedilmiş, fon 8. maddenin ikinci fıkrasında; "para veya değeri para ile temsil edilebilen her türlü mal, hak, alacak, gelir ve menfaat ile bunların birbirine dönüştürülmesinden hasil olan menfaat ve değer..." şeklinde tanımlanarak maddeye açıklık kazandırılmıştır. Terörizmin finansmanı olarak kullanılacak para; yasal sisteme dahil olmuş olan para olabileceği gibi, illegal yollardan temin edilmiş para da olabilir. Terör örgütleri özellikle illegal yöntemler kullanılarak elde edilmiş yasadışı parayı altın, borsa, menkul, gayrimenkul veya dövize çevirerek başka bir şekle sokmakta ve izini kaybettirmeye çalışmaktadırlar. TMK m. 8/2'ye göre; terörizmin finansmanı amacıyla kullanılan fonlar başka bir şekle dönüştürülmüş olsa dahi bu madde kapsamında değerlendirilecektir. Fonun kullanılıp kullanılmaması da mad-

⁷⁹ 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun gerekçesi ve komisyon raporları için bkz. *Terörle Mücadele Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri İle Adalet Komisyonları Raporları*, Dönem: 22, Yasama Yılı: 4, 18 Nisan 2006, <<http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1222m.htm>>, (01.02.2007); Baltacı, s. 335-336; Çiçek, s. 45.

denin uygulanması açısından önemli değildir.

Terör suçları ise, 3. ve 4. maddelerde sınırlı sayım yolu ile belirtilmiştir. TMK'nın 3. maddesinde 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) ilgili maddelerine uyarlanmış değişiklik yapılarak terör suçları sınırlı sayım yoluyla belirlenmiştir. Ancak, TMK'nın 3. maddesinde yapılan değişiklikten önceki yasa maddesi kapsamında işlenip 765 sayılı TCK'ya yollamada bulunan suçların da bu madde kapsamında değerlendirilmesi gerekecektir. TMK'nın 4. maddesinde yapılan değişiklikle TCK ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanunda katalog halinde belirlenen suçlar ile 6831 sayılı Orman Kanununun 110/4-5. maddesinde yer alan suçların doğrudan terör suçu olmasalar bile, terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenmeleri halinde terör suçu sayılacağı kabul edilmiştir. Yasanın 2. maddesinde; terör örgütü üyesi olan yada örgüt üyesi olmasa dahi terör örgütü adına suç işleyen kişi terör suçlusu olarak tanımlanmıştır. Zira, terör örgütleri bazen hedef saptırmak için, eylemlerinde taşeron⁸⁰ kullanmakta ve eylemleri başka bir terör örgütüne, organize bir suç örgütüne veya herhangi bir terör örgütü ile bağlantısı olmayan bir kişiye yaptırabilmektedirler.

TMK'nın 8. maddesine göre, terör örgütü adına suç işleyen kişi de örgüt üyesi olarak algılanacaktır. Özellikle terör örgütüne finansman sağlamak amacıyla işlenen kaçakçılık suçlarında çoğu zaman örgüt kendisini deşifre etmemek için, örgütle bağlantısı olmayan kişileri kullanabilmekte, bazen de kaçakçılık işiyle uğraşan organize suç örgütleri ile işbirliği yapabilmektedir. Bu durumda da terör örgütü adına finansman sağlayan bu kişi veya organize suç örgütleri de terör örgütü üyesi olarak cezalandırılacaktır.

Suçun manevi unsurunda "...bilerek ve isteyerek..." işlenmesi halinden söz edilerek suçun taksirle işlenmesi halinde ceza verilemeyeceği kabul edilmiştir.⁸¹ Madde hükmü; suçun işlenmesinde terör maksadı arayarak failde doğrudan kastın varlığını kabul etmiştir.⁸² Yasakoyucu bu düzenlemeyle;

80 Terör örgütleri bazen eylemleri bir başka terör örgütüne veya herhangi bir organize suç örgütüne veya herhangi bir terör örgütü ile bağlantısı olmayan kişi/kişilere yaptırabilmektedirler. Bunun için de eylemi ihale ettikleri kişilere ve örgüte belirli bir ücret ödemektedirler. İşte eylemlerin ihale edildiği bu üçüncü kişi, terör örgütü veya organize suç örgütüne taşeron denilmektedir.

81 Zeki Hafizoğulları ve Günal Kurşun, "Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Yıl: 20, Sayı: 71, Temmuz/Ağustos 2007, s. 77; Çiçek, s. 45.

82 Özgenç'e göre; "Bir suçun kanuni tanımında 'bilerek', 'bildiği halde', 'bilmesine rağmen' gibi ifadeler yer verilmiş ise, bu suç ancak doğrudan kastla işlenebilir." Ayrıntılı

terör örgütlerine bilinçsizce yardımda bulunan kişileri suç kapsamının dışına alarak, cezalandırılmaları yoluna gitmemiştir. Zira, terör örgütleri legal finansman sağlama yöntemleri içerisinde de bahsettiğimiz gibi, çeşitli yardım organizasyonları adı altında terör örgütünün asıl kimliğini gizleyerek kişilerden yardım toplamaktadırlar. Aslında yardımda bulunan bu kişiler, yardımlarının terör örgütlerine gittiğini bilmemektedirler.

3.2.2. Türk Ceza Kanunu

3713 sayılı TMK'nın 5532 sayılı Kanunla değişik 8. maddesine göre; terör suçlarının işlenmesi amacıyla bilerek ve isteyerek finansman sağlamak suç teşkil etmektedir. Terör örgütlerinin finans kaynaklarının kurutulması amacıyla, terör örgütleri tarafından sahip olunan fonların müsadere edilmesine yönelik yasal düzenlemeler, TCK'nın 55. maddesinde yapılmıştır. Bu nedenle, terör suçlarından elde edilen gelirlerin müsaderesine yönelik TMK'da ayrıca düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulmamıştır.

TCK'nın "kazanç müsaderesi" başlıklı 55. maddesinde "Suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan yada suçun işlenmesi için sağlanan maddi menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların..." müsadere edileceği hüküm altına alınmıştır. Maddenin amacı; suç işleyerek kazanç elde edilmesini önlemektir. TMK'nın 8. maddesi kapsamında terör örgütlerine sağlanan fonlar, TCK'nın 55. maddesine göre mahkeme kararı ile müsadere edilebilir. Ancak, mahkeme tarafından müsadere kararı verilebilmesi için elde edilen bu fonların suçun mağduruna iade edilememesi gerekir.⁸³ Ayrıca, müsadere konusu fonlar harcanarak, imha edilerek veya tüketilerek ortadan kaldırılmış ve müsaderesi imkansız hale gelmiş olabilir. Bu durumda terörizmin finansmanı amacıyla kullanılan fonların karşılığı olan para tutarı TCK'nın 55/2. maddesine istinaden müsadere edilecektir.⁸⁴

Terör örgütü ile herhangi bir bağlantısı olmayan iyi niyetli kişiler de legal finansman yöntemleri bölümünde bahsettiğimiz finans sağlama yöntemlerini kullanan bir terör örgütüne bilinçsizce maddi yardımda bulunmuş olabilirler. Bu durumda, TMK'nın 8. maddesi failde doğrudan kastın varlığını şart koştuğundan, TCK'nın 55. maddesi iyi niyetli bu üçüncü kişilerin maddi değerlerinin müsaderesine izin vermeyecektir.

Terörün finansmanının önlenmesine yönelik diğer bir düzenleme TCK

bilgi için bkz. İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2006), s. 220-227.

⁸³ Değirmenci, s. 498.

⁸⁴ Değirmenci, s. 498-499.

m. 282'deki suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçudur. TCK'nın 282. maddesi; "Alt sınırı bir yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurtdışına çıkaran veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek ve meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla çeşitli işlemlere tabi tutan kişi(nin)..." cezalandırılacağını hüküm altına almıştır. Maddenin üçüncü fıkrasında ise, bu suçun suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde verilecek cezanın bir kat arttırılması öngörülmüştür. 282. madde, ancak alt sınırı bir yıl hapis cezasını gerektiren suçlarda uygulanabilir ki, bu ceza alt sınırı da TMK'nın 3. ve 4. maddelerinde katalog halinde sayılan terör ve terör amacı ile işlenen suçların ceza alt sınırlarına uygundur. Bir yıl ve üzeri hapis cezasını öngören suçların işlenmiş olması TCK m. 282'nin uygulanabilmesi için bir ön şarttır. Terör veya terör amacıyla işlenen suçlar neticesinde terör örgütünün elde ettiği malvarlığı değerleri, yukarıda bahsettiğimiz para transfer yöntemleriyle yurtdışına transfer edilebilmektedir. Para transfer işlemleri asıl kaynağı gizlemek amacıyla özellikle şirinler ve parçalama aşamalarından geçirilerek farklı bir kimliğe büründürülmekte ve meşru ekonomik sisteme sokulmaktadır. Bu bağlamda, TCK m. 282/1 ve 3 bu yöntemleri kullanarak finansman sağlayan terör örgütlerinin faaliyetlerini önlemek açısından getirilmiş hukuki bir düzenlemedir.⁸⁵

TCK m. 282'deki suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçunun maddi unsurunu; bir yıl ve üzeri hapis cezasını gerektiren suçlardan elde edilen para ve illegal kaynağını gizlemek amacıyla çeşitli işlemlere tabi tutularak elde edilen para oluşturmaktadır. Illegal kaynağını gizlemek amacıyla suçtan elde edilen para döviz, altın, borsa, menkul veya gayrimenkul kıymetlere dönüştürülebilir veya bankaya yatırılarak başka bir kimliğe büründürülebilir. Burada amaç, terör örgütü açısından, illaki suçtan elde edilen parayı değerlendirmek değil, gayri meşru kaynağını gizlemektir.⁸⁶ Dolayısıyla suçtan elde edilen paranın miktarının artması veya azalması önemli değildir. Ancak, bu şekilde suçtan elde edilen paranın dönüştürülmesi m. 282'nin uygulanmasını gerektirir. Ayrıca, terörizmin finansmanı amacıyla kullanılan paranın kurye aracılığıyla yurtdışına çıkarılması halinde de m. 282'nin uygulanacağı açıktır.

TCK m. 282 kapsamında aklama suçunun oluşabilmesi için doğrudan kast yeterlidir.⁸⁷ Yasakoyucu, suçun oluşumu için özel bir maksat aramamış-

⁸⁵ Değirmenci, s. 464.

⁸⁶ Değirmenci, s. 463-464.

⁸⁷ Değirmenci, s. 467.

tır. Aklama suçunun faili herkes olabilir.⁸⁸ Fail tek kişi olabileceği gibi, terör örgütleri açısından değerlendirdiğimizde, üç veya daha fazla kişi de olabilir. Bu durumda failer hakkında TCK m.282/3 uygulanarak verilecek cezanın bir kat artırımı yoluna gidilecektir. Zira, yasakoyucu aklama suçunun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde ceza artırımı yoluna giderek, terörün finansmanı suçunu önlemek istemiştir. Ancak, madde gerekçesine göre; m. 282/3 kapsamında aklama suçunun işlenmesi halinde uygulanacak ceza artırımı, TCK m. 220/1 ve 2’de düzenlenen örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçundan dolayı ayrıca ceza uygulanmasına engel değildir.⁸⁹

3.2.3. Ceza Muhakemesi Kanunu

Suçtan elde edilen malvarlığı değerlerinin aklanması suçunun soruşturulması ve kovuşturulması ile ilgili usul ve esaslar Ceza Muhakemesi Kanunu’nda (CMK) düzenlenmiştir. CMK’nın 123. maddesinde “İspat aracı olarak yararlı görülen ya da eşya veya kazanç müsaderesinin konusunu oluşturan malvarlığı değerleri, muhafaza altına alınır. Yanında bulunduran kişinin rızasıyla teslim etmediği bu tür eşyaya elkonulabilir.” denilerek terörün finansmanı açısından kazanç müsaderesine konu olabilecek malvarlığı değerlerine elkonulabileceği belirtilmiştir. “Genel elkoyma” olarak nitelendirilen bu tedbirin yanında CMK’da ayrıca “özel elkoyma” halleri de düzenlenmiştir.⁹⁰ Özel elkoyma hallerinden birisi olan taşınmazlara, hak ve alacaklara elkoyma 128. maddede düzenlenerek, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerine soruşturma aşamasında elkonulabileceği hüküm altına alınmıştır. 128. maddenin birinci fıkrasında elkoymaya konu olabilecek malvarlığı değerleri sınırlı sayım yoluyla belirtilmiştir. Ancak, burada terörizmin finansmanından elde edilecek malvarlığı değeri açık olarak belirtilmemiş olmasına rağmen, 128. maddenin birinci fıkrasının son bendinde “diğer malvarlığı değerleri” ifadesi kullanılarak maddeye geniş bir uygulama alanı getirilmiştir. Ancak, her ne kadar yasakoyucu tarafından açık olarak düzenlenmemiş olsa da, terör gibi kapsamlı bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerinin, birinci fıkrada katalog halinde sayılan suçlar arasında açık olarak belirtilmesi gerekirdi.

128. maddenin ikinci fıkrasında ise, taşınmazlara, hak ve alacaklara elkoyma tedbirinin hangi suçlar bakımından uygulanabileceği sınırlı sayım yoluyla düzenlenmiştir. Katalog halinde düzenlenen bu suçları incelediği-

⁸⁸ Değirmenci, s. 448, 476.

⁸⁹ TBMM Adalet Komisyonunca kabul edilen Türk Ceza Kanunu madde gerekçeleri, <www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/maddegerekce.doc> (01.02.2007).

⁹⁰ Faruk Turhan, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2006), s. 254.

mizde; terörizmin finansmanına konu olabilecek uyuşturucu madde, silah ve insan kaçakçılığı ile sahtecilik suçlarına yer verilmesine rağmen, TCK m.282'de düzenlenen suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması suçunun yeralmadığını görüyoruz. Oysa ki, CMK m. 128/2'de sayılan katalog suçlar dışında kalan suçlar hakkında elkoyma tedbirinin uygulanması imkanı yoktur.⁹¹ Yasakoyucu, TCK m. 220'de düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu CMK m.128/2'ye dahil ederek, TCK m. 282'yi bu kapsamda değerlendirme yoluna gitmiş olabilir. Eğer bu düşünceyle hareket edilmişse, o zaman uyuşturucu madde, silah ve insan kaçakçılığı ile sahtecilik suçları da TCK m. 220 kapsamında değerlendirilerek, CMK m. 128/2'de açık olarak yer verilmemeliydi. Kanaatimce, bu bir eksikliktir. Bu eksikliğin, CMK m. 128/2'de yapılacak değişiklikle giderilmesi gereklidir.

CMK m.127'de genel elkoyma kararını vermeye yetkili makamlar düzenlenmiştir. Buna göre; genel elkoymaya ancak hakim karar verebilir. Ancak, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararı ile elkoyma işlemi yerine getirilebilir. Cumhuriyet savcısına ulaşılamayan hallerde ise, kolluk amirinin yazılı emri üzerine elkoyma işlemi yapılabilir. Gecikmesinde sakınca olan hallerde hakim kararı olmaksızın yapılan bu elkoyma işlemleri, elkoyma anından itibaren en geç 24 saat içinde hakim onayına sunulmalı ve hakim elkoyma anından itibaren en geç 48 saat içinde yapılan bu elkoyma işlemine onay vermelidir. Aksi halde hakim kararı olmaksızın yapılan bu elkoyma işlemi geçersiz olur. Ancak, CMK m. 128/9'a göre; taşınmazlara, hak ve alacaklara elkoymaya sadece hakim karar verebilir. Çünkü, m. 128'de m. 127'den farklı olarak özel elkoyma halleri düzenlenmiştir. Buna göre; işlenmiş olan suçtan elde edildiğine dair hakkında kuvvetli şüphe sebebi bulunan ve m.128/1'de sınırlı sayım yoluyla düzenlenen taşınmazlara, hak ve alacaklara elkoyma işlemi hakim kararıyla yapılabilecektir.

3.2.4. 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun

Türkiye, uluslararası düzeyde terörizmin finansmanının önlenmesi amacıyla oluşturulan Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) üyesidir. Türkiye'de de karaparanın aklanmasının önlenmesi amacıyla, 17 Şubat 1997 tarihinde 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun'un 3. maddesinde görev ve yetkileri tanımlanan Mali Suçları Araştırma Kurulu

⁹¹ Turhan, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 259; Nurullah Kunter, Feridun Yenisey ve Ayşe Nuhoğlu, *Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*, (İstanbul: Beta Basım Yayım, 2006), s. 952.

(MASAK) faaliyete geçirilmiştir. MASAK organize suç örgütlerinin yanı sıra, karapara aklamada benzer yöntemleri kullanan terör örgütlerine yönelik olarak da çalışmalarda bulunmaktadır.

5271 sayılı yeni TCK'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte 282. maddede "karapara" yerine "suçtan kaynaklanan malvarlığı" ve "karapara aklama" suçu yerine "suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama" suçuna yer verilmiştir. TCK'daki bu yasal düzenlemeye paralel olarak da 4208 sayılı Kanun'un birçok maddesini yürürlükten kaldıran 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun 18 Ekim 2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 5549 sayılı Kanun 4208 sayılı Kanun'da yer alan karaparanın aklanması suçunu da ortadan kaldırmıştır. Çünkü, TCK m. 282 karşısında ayrı bir suç tanımına gerek kalmamıştır.

5549 sayılı Kanun esas itibariyle; TCK m. 282 kapsamında düzenlenen suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenleyerek, MASAK'ın görev ve yetkilerini yeniden belirlemiştir.

MASAK yeni düzenleme ile daha çok bir koordinasyon birimine dönüştürülerek Maliye Bakanı'na bağlı olarak yapılandırılmıştır. Üstlenmiş olduğu görev itibariyle tarafsız bir kurum olması gereken MASAK'ın hiyerarşik olarak Maliye Bakanı'na doğrudan bağlı olarak yapılandırılması madde gerekçesinde; "düzenleme, denetleme, koordinasyon ve veri toplama-analiz fonksiyonlarını etkin bir biçimde yerine getirebilmesi için..."⁹² şeklinde açıklansa da, bu yapılandırma şekli kurumun tarafsızlığına gölge düşürecektir.

5549 sayılı Kanun'un 3. maddesinde kimlik tespitine ilişkin hükümler düzenlenmiştir. Terörizmin finansmanı amacıyla bankalar üzerinden yapılacak para transferlerinde, banka görevlileri işlem yapan kişinin kimlik bilgilerini tespit etmek zorundadır. 9 Ocak 2008 tarih ve 26751 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 1 Nisan 2008'de yürürlüğe giren Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin⁹³ 5. maddesinin c fıkrasına göre; elektronik para transfer işlemlerinde (EFT veya havale) işlem veya birbiriyle bağlantılı işlemlerin toplam tutarı 2.000 YTL veya üzerinde olduğunda işlemi yapan kişilerin

⁹² 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un gerekçesi ve komisyon raporları için bkz. *Mali Suçları Araştırma Kurumunun Teşkilat ve Görevleri İle Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Avrupa Birliği Uyum İle Plan ve Bütçe Komisyonu Raporları*, Dönem: 22, Yasama Yılı: 4, 09 Haziran 2005, <<http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1201m.htm>>, (19.02.2007).

⁹³ Resmi Gazete, <<http://rega.basbakanlik.gov.tr>> (25.1.2008).

kimlik tespitinin yapılması gereklidir.⁹⁴ Ancak, terörizmin finansmanı amacıyla büyük meblağların, şirinler yöntemi kullanılarak kimlik bildirim yükümlülüğü sınırının altındaki miktarlara bölünerek transfer edildiği MASAK tarafından bilindiği halde, yeni yönetmeliğe böyle bir düzenlemenin konulmuş olması uygun değildir. Bu şekliyle yeni yönetmelikte kimlik bildirim yükümlülüğü sınırı ile ilgili eski anlayış benzer bir şekilde devam ettirilmiştir. Zira, yönetmelikte kimlik bildirim yükümlülüğü için bir limit sınırlaması konulmayarak tüm elektronik para transfer işlemlerinde kimlik tespitinin yapılması terörizmin finansmanı ile etkin mücadele edilebilmesi için gereklidir.

Terör örgütlerine sağlanan finansal desteği takip etmek oldukça güçtür ve sadece bir kurumun başarabileceği bir mücadele değildir. Bu konuda kurumlar arasında bilgi değişimini süratli bir şekilde sağlamak ve işbirliğini geliştirmek son derece önemlidir. 5549 sayılı Kanunun “erişim sistemi” başlığını taşıyan 9. maddesinde bu konuda ilk defa düzenleme yapılmış olması terörizmin finansmanının önlenmesi açısından umut vericidir. 9. maddenin birinci fıkrasına göre; MASAK’a ekonomik olaylara, servet unsurlarına, vergi mükellefiyetlerine, nüfus bilgilerine ve kanun dışı faaliyetlere ilişkin kayıt tutan kamu kurum ve kuruluşlarının veri bankalarına sanal ortamda erişim imkanı verilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında kamu sermayeli bankalar ve kamu iktisadi teşebbüslerinin bu uygulamanın dışında tutulması şüphe ve endişe vericidir. Ayrıca, hazırlanacak olan yönetmelikte bilgi erişim sistemini kullanarak verilere ulaşacak görevlilerin sayısı sınırlandırılarak, şifreleme veya sanal imza yöntemiyle görevlinin kimliğinin tespit edilebilmesine dair düzenlemeye yer verilmelidir. Aksi halde, bu uygulama kontrolsüz bir şekilde yapılırsa süreç içerisinde bir takım suistimallere yol açabilir.

5549 sayılı Kanun’un 17. maddesine göre; terörün finansmanı suçunun işlenmesi veya işlendiğine dair kuvvetli şüphe bulunması halinde CMK m. 128 uyarınca malvarlığı değerlerine el konulabilecektir. Elkoyma kararını vermeye yetkili makamlar ise 17. maddenin ikinci fıkrasında CMK m. 127’deki şekliyle tekrar düzenlenmiştir. Ancak, CMK’da düzenlenen elkoyma işleminin tekrar 5549 sayılı Kanun’da düzenlenmesine gerek yok-

⁹⁴ 02.07.1997 tarih ve 23037 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ve 1 Nisan 2008 tarihine kadar yürürlükte kalan Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 4. maddesinde; elektronik para transfer işlemlerinde kimlik bildirim yükümlülüğü sınırı 12.000 YTL olarak belirlenmişti. *Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik*, <<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/20149.html>>, (25.01.2008).

tur. Zira, CMK'daki elkoyma ve diğer koruma tedbirleri suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin soruşturulmasında doğrudan uygulanmaktadır.⁹⁵ MASAK, terörizmin finansmanının önlenmesi amacıyla veri toplamak, şüpheli işlem bildirimlerini almak, analiz etmek ve değerlendirmekle görevlidir. Bu değerlendirme sürecinde gerek duyarsa, kolluk birimlerinden terörizmin finansmanı ile ilgili inceleme ve araştırma yapılması talebinde bulunabilecektir. Yapılan bu değerlendirmeler sonucunda terörizmin finansmanı suçunun işlendiği tespit edilir veya ciddi şüpheler mevcut olursa konuyla ilgili Cumhuriyet savcılığına ihbarda bulunulacaktır. Terörizmin finansmanının daha etkin takip edilebilmesi ve verilerin daha sağlıklı değerlendirilebilmesi için başka kurumlarda çalışan terör konusunda uzmanlaşmış personel geçici olarak MASAK'da görevlendirilebilecektir. MASAK, gerek duyduğunda her türlü bilgi ve belgeyi kişi, kurum veya kuruluşlardan isteyebilecektir (5549 sayılı Kanun m. 19/1-e, f, g, ı, j, k).

5549 sayılı Kanun'un 20. maddesi ile oluşturulan koordinasyon kuruluna birçok kamu kurum ve kuruluşundan üst düzey görevliler dahil edilip, İçişleri Bakanlığı'ndan bir terör uzmanının dahil edilmemesi bir eksikliktir.

MASAK, yapmış olduğu çalışmalar sonucunda tebliğler yayımlayarak 4208 ve 5549 sayılı Kanunlara göre yükümlü sayılanların yaptıkları işlemlerde şüpheli olarak değerlendirilebilecek işlem tiplerini belirlemiştir. 31 Aralık 1997 tarih ve 23217 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan MASAK 2 No'lu Genel Tebliği'nin II/B bölümünde; 19 madde halinde karaparanın aklanması ile ilgili şüpheli işlem olarak değerlendirilebilecek haller sayılmıştır. Bu şüpheli işlem tiplerine 07 Şubat 2002 tarih ve 24664 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren MASAK 3 No'lu Genel Tebliği ile "Fonların, terörizmin veya terörist eylemlerle ilgili veya bağlantılı olduğundan yada bu amaçla kullanıldığından şüphe duyulması yada şüphe duyulması için makul nedenler bulunması" hali ilave edilmiştir. Bu son düzenleme ile şüpheli işlem tipi 20'ye ulaşmıştır.

3.2.5. Bankacılık Kanunu

19 Ekim 2005 tarih ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun "sırların saklanması" başlığını taşıyan 73. maddesine istinaden müşterilere ait bilgiler yetkili mahkemeler haricinde hiçbir kişi veya kuruma verilememektedir. Ancak, maddenin ikinci fıkrasında; müşterilere ait bilgilerin özel kanunlarda yetkilendirilen kişilere verilebileceği belirtilerek, MASAK'a atıfta bulunul-

⁹⁵ Koruma tedbirleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Turhan, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, s. 200-306; Kunter, Yenisey ve Nuhoglu, s. 730-963; Nur Centel ve Hamide Zafer, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (İstanbul: Beta Basım Yayım, 2006), s. 278-373.

muştur. Zira, 5549 sayılı Kanun'un 7. maddesinin 2. fıkrasında yapılan düzenlemeye göre; bankalar MASAK Başkanlığı ve denetim elemanlarına talepleri halinde bilgi ve belge vermek zorundadırlar. Bu konuda Bankacılık Kanunu ve TCK m. 239/1'de yazılı sır saklama ile ilgili hükümleri ileri sürmeyeceklerdir. Karşılıklı olarak iki yasada yapılan sır saklama ve bilgi talebi konularının uyumlu olarak düzenlenmesi, bankalar üzerinden yapılacak terörizmin finansmanı suçunun önlenmesi, soruşturulması ve kovuşturulması için önemli bir gelişmedir.

Bankacılık Kanunu'nun 76/3. maddesine göre; bankaların havale de dahil olmak üzere yaptıkları işlemlerde müşterilerinin kimliklerini ve vergi kimlik numaralarını tespit etmeleri gerektiği hüküm altına alınmıştır. Ancak, Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinin c fıkrasına göre, EFT işlemlerinde uygulanacak olan kimlik tespiti yükümlülüğü sınırının 2.000 YTL olarak düzenlenmesi, özellikle terörizmin finansmanı amacıyla kullanılan paranın, bankalar üzerinden farklı yerlere bu yasal sınırın altındaki miktarlarla gönderilmesi halinde kişilerin tespit edilememesine neden olacaktır.

Günümüzde bankalar asıl yapmaları gereken bankacılık işlemlerinden çok fatura tahsilat merkezleri gibi çalışmakta ve banka çalışanları artan iş yükü altında zorlanmaktadır. Bu nedenle de, uygulamada kimlik bildirim yükümlülüğü kapsamındaki bir çok işlemde dahi işlemi yaptıran kişilerin kimlik tespitleri yapılamamaktadır. Banka teftişleri sırasında banka müfettişleri de bu konu üzerinde titizlikle durmamaktadırlar. Ayrıca, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması ile ilgili yasal düzenlemeler ve bankaların üzerine düşen yasal yükümlülükler konusunda illerde çalışan banka personeli yeterli düzeyde bilgilendirilmemektedir. Oysa ki, 5549 sayılı kanunun 13/2. maddesine göre; kimlik tespitini yapmayan personele idari para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır.

SONUÇ

Terörün finansmanının sağlanmasında paranın bankalar üzerinden transferi yöntemine sıklıkla başvurulmaktadır. Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Yönetmelik m. 5/1-c) ve m. 24'e göre; yükümlü kuruluşlar üzerinden yapılacak para transferlerinde gönderecinin kimlik tespitinin yapılabilmesi için, para transfer miktarına 2.000 YTL ve üzeri bir alt limit belirlenmesi uygun değildir. Zira, terör örgütleri şirinler veya parçalama yöntemlerini kullanarak kimlik bildirim yükümlülüğünün altındaki para tutarlarını bankalar üzerinden transfer ederek kimliklerinin tespit edilmesini engelleyebilirler. Bu nedenle, Yönetmeliğin ilgili maddelerinde değişiklik yapılarak tüm para transferlerinde tutar gözetmeksizin gön-

derenin ve alıcının kimlik tespitinin yapılması zorunlu hale getirilmelidir.

Terörle mücadele kapsamında görev yapan istihbarat ve kolluk birimleri, terör örgütlerinin finans kaynakları ile ilgili ulaşılmış oldukları bilgilere istinaden, tespit ettikleri bu kişilerin hesap hareketi ve banka bilgilerine ihtiyaç duymaktadırlar. Ancak, Bankacılık Kanunu'nun m. 73/1, 2 ve TCK m. 239/1'e istinaden müşterilere ait bilgiler yetkili mahkemeler haricinde hiçbir kişi veya kuruma verilememektedir. İstihbarat birimlerinin bu bilgilere ulaşabilmesi için hakim kararı gerekmekte ve bu talebe bankalar tarafından yazılı cevap verilmesi çoğunlukla uzun zaman almakta ve sonuç çoğu zaman başarısızlıkla sonuçlanmaktadır.

Almanya ise terörizmle mücadele kapsamında yeni bir takım düzenlemelerde bulunmuş ve İkinci Güvenlik Paketi çerçevesinde Uluslararası Terörizmle Mücadele Kanunu'nu yürürlüğe koymuştur. İlgili yasanın 1. maddesi; Federal Anayasa Koruma Teşkilatı'na para transferlerinin araştırılması amacıyla banka, kredi ve finans kurumlarından bilgi alma yetkisi vermiştir. Yine aynı yasanın 3. maddesi; Federal İstihbarat Teşkilatı'na banka, kredi ve finans kurumlarından banka hesapları, hesap sahipleri ve hak sahibi olan başka kişiler ile para transferini yapan kişilerin hesap bilgilerine ulaşma yetkisi vermiştir.⁹⁶

Organize suçluluk ve özellikle terör suçları ile mücadelede hızlı hareket etmek suçla mücadelede başarı için önemlidir. Terör örgütlerinin para transferiyle mali kaynak oluşturmasının önlenmesi için, istihbarat ve terörle mücadele birimlerinin siber alanda da etkili olması gerekmektedir. Bu nedenle, Almanya'da yapılan düzenlemelerin benzeri TCK ve Bankacılık Kanunu'nda yapılacak değişikliklerle uygulanabilir. Terörle mücadelede görevli istihbarat birimleri ile bankaların veri bankaları arasında şifreleme yöntemi ile işleyecek ortak bir ağ kurulabilir. Böylelikle, terör örgütlerini izleme faaliyeti çerçevesinde herhangi bir sorgulama yapmak isteyen istihbarat görevlisinin doğrudan bankaların verilerine erişmesi sağlanarak, para hareketlerine ve tüzel veya gerçek kişilerin mali bilgilerine ulaşması sağlanmalıdır. Ancak bu erişim, sistem güvenliği açısından bankaların sistemlerine müdahaleye açık olmamalı, sadece bilgi alma ve izleme amaçlı kullanılmalıdır. Bu çerçevede yapılacak değişikliklerle istihbarat birimleri de uzun zaman alan yazışmalardan kurtarılabilir ve terörle daha etkin ve hızlı mücadele edilebilir. 5549 sayılı Kanun MASAK'a Kanun'da belirlenen yükümlülerin bilgi sistemine sanal ortamda erişim hakkı tanıyarak, bilgiye erişimi hızlandırmış-

⁹⁶ Faruk Turhan, "Almanya'da Terörle Mücadele İçin Ceza Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler", *Hukuki Perspektifler Dergisi*, Sayı:6, 2006, s. 135.

tır. Ancak, terör örgütleri hakkında istihbari bilgiler sadece bu alanda faaliyet gösteren istihbarat birimlerinde olup, devlet güvenliğini ilgilendiren çok gizli düzeydedir. MASAK ise sadece para hareketlerini izleyerek şüpheli işlemleri yakalamaya çalışmaktadır. İstihbarat birimleri ise, terör örgütlerinin faaliyetlerini izleyebilme imkanına sahipken, para hareketlerini gözlemlememektedirler. Farklı kurumlarda farklı nitelikte yapılan bu iki inceleme ve araştırma faaliyetinin her iki kurumun görev alanında birleştirilmesi gerekmektedir. Bu konu ile ilgili 5549 sayılı Kanununun 19/1-k maddesinde; bilgi ve ihtisasına ihtiyaç duyulan diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin MASAK'da geçici olarak görevlendirilebileceği belirtilse de, uygulamada bu düzenleme yetersiz kalacaktır. Zira, MASAK'ın böyle bir talepte bulunabilmesi için, terörizmin finansmanını sadece para hareketlerinden tespit etmiş olması gereklidir. Oysa ki, terörizmin finansmanı sadece para hareketleriyle değil, terör örgütlerinden elde edilecek istihbari bilgilerle bir bütün halinde değerlendirilerek tespit edilebilir. İstihbarat birimleri de çalışma prensipleri gereği ve özellikle konu terör olunca, MASAK'dan sürekli bilgi talebinde bulunurken, MASAK talep etmedikçe tek taraflı bilgilendirme yoluna gitmeyeceklerdir. Çünkü, istihbarat birimlerinin terör örgütleri ile ilgili yaptıkları çalışmalar ve elde ettikleri bilgiler üst düzeyde gizlilik niteliği taşımaktadır. Bu nedenle, MASAK'a tanınan sanal ortamda yükümlülüklerden bilgi ve veri toplama imkanının istihbarat birimlerine de tanınması uygun olacaktır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Abdullah Manaz, *Türkiye'ye Yönelik Terör Odakları*, (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2005).
- Alex, P. Schmid, *Küresel Dünyada Terörizm Konsepti*, Suat Doğan(çev.), (Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele ve Harekat Daire Başkanlığı Yayınları, 2004).
- Emin Demirel, *Dünyada Terör*, (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2003).
- _____, *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*, (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2005).
- _____, *Hizbullah*, (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2003).
- _____, *Türkiye'de El-Kaide Unsurları*, (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2005).
- _____, *Türkiye'de Radikal İslami Hareketler*, (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2005).

- _____, *Türk Solu'nun Kırsal Alan Faaliyetleri*, (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2004).
- Enver Bozkurt ve Selim Kanat, *Uluslararası Toplumun Paradoksu: Terörizm, İnsan Hakları, Güvenlik ve 11 Eylül Sonrası Meydana Gelen Değişiklikler*, (Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2007).
- Erol Kurubaş, *Kürt Sorununun Uluslararası Boyutu ve Türkiye-1960'lardan 2000'lere*, (Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, Cilt:2, 2004).
- Faruk Turhan, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2006).
- Hamide ZAFER, *Ceza Hukukunda Terörizm*, (İstanbul: Beta Basım Yayım, 1999).
- Hamide ZAFER, *Sosyolojik Boyutuyla Terörizm*, (İstanbul: Beta Basım Yayım, 1999).
- Hizbullah Terör Örgütü*, (Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele ve Harekat Daire Başkanlığı, 2001).
- İbrahim Kaya, *Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk*, (Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu-USAK Yayınları, 2005).
- İhsan Bal, *Terörizm, Terör, Terörizm ve Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler*, (Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu-USAK Yayınları, 2006).
- İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2006).
- Karaparanın Aklanması Suçu İle Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri*, (Ankara: T.C. Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu ve Türkiye Bankalar Birliği, 2003).
- Mehmet Ali Bal, *Savaş Stratejilerinde Terör*, (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2003).
- Necati Alkan, *Söz Bitmeden Terörle Mücadelede Önleme Stratejileri*, (Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu-USAK Yayınları, 2008).
- Nihat Ali Özcan, *PKK (Kürdistan İşçi Partisi) Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi*, (Ankara: ASAM Yayınları, 1999).
- Nur Centel ve Hamide Zafer, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (İstanbul: Beta Basım Yayım, 2006).
- Nurullah Kunter, Feridun Yenisey ve Ayşe Nuhoğlu, *Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*, (İstanbul: Beta Basım Yayım, 2006).

- Oktay Pirim ve Süha Örtülü, *Ömerli Köyünden İmralı'ya PKK'nın 20 Yıllık Öyküsü*, (İstanbul: Boyut Kitapları, 2000).
- Olgun DEĞİRMENCİ, *Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu*, (Ankara: Turhan Kitabevi, 2007).
- PKK/KONGRA GEL*, (Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Yayınları, 2004).
- Sol Terör Örgütleri*, (Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Yayınları, Cilt:1-2, 1997).
- Türkiye Barolar Birliği, *Türkiye ve Terörizm Raporu*, (Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 2006).
- Vahit Baltacı, *Yeni TCK ve CMK'da Terör Suçları ve Yargılaması*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2007).

Makaleler

- Ali Kuyaksil, "Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları", *Polis Dergisi- Terörle Mücadele Özel Sayısı*, Yıl:10, Sayı:40, 2004, ss.89-108.
- Faruk Turhan, "Almanya'da Terörle Mücadele İçin Ceza Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler", *Hukuki Perspektifler Dergisi*, Sayı:6, 2006, ss.133-135.
- Feridun Yenisey, "Uluslararası Terörizmle Mücadelede Suç Siyaseti İlkele-ri", <http://www.hukukturk.com/fractal/hukukTurk/pages/fHm.jsp?pIndxLvl=5>, (08.3.2007).
- Hamide ZAFER, "Terörün Tanımı ve Yapısal Özellikleri", *Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi*, Yıl: 4, Sayı: 10, İlkbahar 2007, ss. 21-32.
- İbrahim ÇİÇEK, "5532 Sayılı Kanununun 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanununda Yaptığı Değişiklikler", *Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi*, Yıl: 4, Sayı: 10, İlkbahar 2007, ss. 33-54.
- Martin Rudner, "Using Financial Intelligence Against the Funding of Terrorism", *International Journal of Intelligence and Counter Intelligence*, Vol. 19, Nr.1, 2006, ss. 32-58.
- Necati Alkan, "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", *Polis Dergisi- Terörle Mücadele Özel Sayısı*, Yıl:10, Sayı:40, 2004, ss.290-297.
- Nimrad Raphaeli, "Financing of Terrorism: Sources, Methods and Channels", *Terrorism and Political Violence*, Vol. 15, No:4, Winter 2003, ss.59-82.
- Sinem M. ŞAHİNOĞLU, "Avrupa Birliği'nin Terörizm Mücadelesi ve Son Dönem Tehditleri", *Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi*, Yıl: 4,

Sayı: 10, İlkbahar 2007, ss. 129-136.

Süleyman Özeren ve Hüseyin Cinoğlu, "Terörizm ve Amerika Birleşik Devletleri: 11 Eylül Öncesi ve Sonrası Terörle Mücadele Politikalarının Değerlendirilmesi", İhsan Bal (Der.), *Terörizm, Terör, Terörizm ve Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler*, (Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu-USAK Yayınları, 2006), ss. 159-195.

Zeki Hafizoğulları ve Günal Kurşun, "Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Yıl: 20, Sayı: 71, Temmuz/Ağustos 2007, ss.25-80.

İnternet Kaynakları:

Cerrah açıkladı: Kapkaç Çetesinin Arkasında PKK Var, <<http://www.tumgazeteler.com/fc/ln.cgi?cat=33&a=1192576>>, (21.08.2006).

DEA Congressional Testimony 13 March 2002, <<http://www.usdoj.gov/dea/pubs/cngrtest/ct031302p.html>>, (04.07.2007).

DEA Congressional Testimony 20 May 2003, <<http://www.usdoj.gov/dea/pubs/cngrtest/ct052003.html>>, (04.07.2007).

Hürriyet, *Bomba ve Silahlar PKK'ya gidiyordu*, <<http://arsiv.hurriyetim.com.tr/hur/turk/98/12/02/gundem/21gun.htm>>, (13.08.2006).

Hürriyet, *800 Milyarı Var*, <<http://arsiv2.hurriyet.com.tr/hur/turk/99/02/26/gundem/02gun.htm>>, (10.08.2006).

Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, <<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/20149.html>>, (25.01.2008).

Milliyet, *Mahkemede Mesaj Günü*, <<http://www.milliyet.com.tr/1999/06/04/haber/hab00.html>>, (13.08.2006).

Milliyet, *PKK'ya Damga Operasyonu*, <<http://www.milliyet.com.tr/2007/03/06/son/sontur26.asp>>, (06.03.2007).

Öcalan Davası, <<http://www.belgenet.com/dava/durusma02.html>>, (21.08.2006).

Öcalan Davası-PKK Terör Örgütünün Diğer Ülkelerle İlişkileri, <<http://www.belgenet.com/dava/gerekce14.html>>, (21.08.2006).

Resmi Gazete, <<http://rega.basbakanlik.gov.tr/>>, (25.01.2008).

TBMM Adalet Komisyonunca kabul edilen Türk Ceza Kanunu madde gerekçeleri, <www.ceza.bb.adalet.gov.tr/mevzuat/maddegerekce.doc> (01.02.2007).

Terör Bağlantılı Çete Çökertildi, <<http://www.trt.net.tr/wwwtr/>>

hdevam.aspx?hid=137533&k=1>, (21.08.2006).

Terör Örgütlerinin İç Yüzü, <<http://tem.iem.gov.tr/biliyormusunuz/biliyormusunuz7.php>>, (10.08.2006).

Terörizmin Finansmanı, <<http://www.masak.gov.tr/tr/terrorism.htm>>, (13.08.2006).

Zaman, *Belçika'da 4 Yıl Ceza Alan Fehriye'ye Tutuklama Kararı*, <<http://www.zaman.com.tr/?bl=haberler&trh=20060301&hn=261034>>, (13.08.2006).

Raporlar:

International Narcotics Control Strategy Report-1996, <http://www.state.gov/www/global/narcotics_law/1996_narc_report/europ96.html>, (11.07.2006).

International Narcotics Control Strategy Report-1999, <<http://www.state.gov/p/inl/rls/nrcrpt/1999/925.htm>>, (11.07.2006).

International Narcotics Control Strategy Report-2002, <<http://www.state.gov/g/inl/rls/nrcrpt/2002/html/17940.htm>>, (11.07.2006).

International Narcotics Control Strategy Report-2008, <<http://www.state.gov/documents/organization/102583.pdf>>, (06.03.2008).

Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2002 Yılı Raporu, <http://www.kom.gov.tr/turkce/konu_detay.aspx?uid=91&sm=comp12>, (06.07.2006).

Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2005 Yılı Raporu, <http://www.kom.gov.tr/turkce/konu_detay.aspx?uid=277&sm=comp/2>, (06.07.2006).

Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2006 Yılı Raporu, <<http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=61&KKey=118>>, (27.02.2008).

Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2007 Yılı Raporu, <<http://www.kom.gov.tr/tr/KonuDetay.asp?BKey=61&KKey=157>>, (12.04.2008).

Mali Suçları Araştırma Kurumunun Teşkilat ve Görevleri İle Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Avrupa Birliği Uyum İle Plan ve Bütçe Komisyonu Raporları, Dönem: 22, Yasama Yılı: 4, 09 Haziran 2005, <<http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1201m.htm>>, (19.02.2007).

Terörle Mücadele Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri İle Adalet Komisyonları Raporla-

n, Dönem: 22, Yasama Yılı: 4, 18 Nisan 2006, <<http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1222m.htm>>, (01.02.2007).